

**SAURAHSTRA UNIVERSITY
RAJKOT**

NAME OF THE PROGRAM   BACHELORS OF EDUCATION (TWO YEARS)

TYPE OF PROGRAM :   Under Graduate

NUMBER OF YEARS OF PROGRAM : TWO

Approved by

Name of Board of Studies **SHIKSHANSHAstra/PRACTICE TEACHING/METHOD**

AND CONTENT TEACHING BOARDS   Dt 15 APRIL 2023

Name of Faculty **EDUCATION   Dt 15 APRIL 2023**

Date of Academic Council Meeting   **24 APRIL 2023**

Date of Syndicate Meeting   .....

Date of Senate Meeting   .....

Board of Studies

Faculty

Chairman

Dean:

Dr NIDATT BAROT

Date : April 24, 2023

Check list

અભ્યાસક્રમ આનુસાંગિક બાબત

1. Program outcomes અને Program Specific Outcomes દર્શાવેલ છે ? હા
2. અભ્યાસક્રમ અંતર્ગતના ઓર્ડિનન્સ તથા રેગ્યુલેશન પ્રવેશ, પરીક્ષા અને પરિણામને ધ્યાને લઈ દર્શાવેલ છે ? હા
3. આ અભ્યાસક્રમમાં Multiple Entry and Exit ની જોગવાઈ કરેલ છે ? ના (This is Council course and yet Multiple Entry and Exit not applicable)
4. આ અભ્યાસક્રમ NEP-2020 ને ધ્યાને લઈ UGC દ્વારા પ્રકાશિત કરાયેલ Curriculum & Credit Framework for 4 year Under Graduate Program ગાઈડ લાઈન્સ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે ? ના
5. પરીક્ષા કોમ્પ્યુટર વિભાગ દ્વારા આપવામાં આવેલ આડું પત્રક રજૂ કરેલ છે ? હા
6. વિષય આનુસાંગિક બાબત (દરેક વિષયની શરૂઆતમાં નીચેની બાબત દર્શાવવાની રહેશે)
  1. Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે ? હા
  2. Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ ? હા
  3. Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ? હા
  4. Holistic Education Multidisciplinary Interdisciplinary
  5. Major Minor Skill Enhancement Courses
Ability Enhancement Courses Value Added Courses Exit/ Vocational Courses
  6. દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસાંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે ? હા
  7. New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે ? હા
  8. Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ? હા
  9. ઇન્ડિયન નોલેજ સીસ્ટમ (IKS) પર આધારિત વિષય છે ? હા

Board of Studies in the subject : **Shikshanshastra/Practice Teaching/Method Teaching / Content Teaching** Faculty of **Education**

Chairman

Dean

Date :

Date :

Saurashtra University
Proposed Syllabus
B.Ed. Two years
Programme
2023

PROGRAMME OUTCOMES (B.Ed.)

- To enable trainees discover and appreciate their unique vocation in society.
- To provide platform for trainees to create learning environment which integrates theory and practice
- To nurture the trainees for inculcating, the values of peace, justice, equality and fraternity.
- To enable trainees to understand and cater to the needs of a diverse student population and understand inclusive education.
- To encourage trainees to become catalysts of social transformation
- To revitalise education through collaboration with different organisations
- To provide trainees with a stimulating and catalytic environment that is both futuristic in outlook and holistic in perspective for the achievement of excellence.
- To provide theoretical knowledge interwoven with a repertoire of pedagogical practices, hands-on teaching experience and the inclusion of technology as a teaching and learning tool.
- To draw out latent talents and creativity through varied co-curricular programmes.

બે વર્ષના બી. એડ. અભ્યાસક્રમનું માળખું અને અભ્યાસક્રમ

Semester - 1

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
PE-1	Psychology of Learner	4	4	30	70	100
PE-2	Perspective in Education	4	4	30	70	100
CPS	Pedagogy of School Subject - 1 (Part-1)	2	2	15	35	50
CPS	Pedagogy of School Subject - 2 (Part-1)	2	2	15	35	50
EPC-1	School Subject - 1 (Part-1)	2	2	15	35	50
EPC-2	School Subject - 2 (Part-1)	2	2	15	35	50
		16	16	120	280	400

Assignment / Task / Practical Work - Semester : 1

Sr. No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Micro Lesson - 8 (4 + 4), Bridge Leeson - 6 (3 + 3) Total - 14	2	2	60	0	60
2	Observation Micro Lesson - 8 (4 + 4), Bridge Leeson - 6 (3 + 3) Total - 14	2	2	40	0	40 (16 + 24)
3	School Subject Analysis and framing Comprehension questions	2	2	50	0	50
4	Book Review	2	2	50	0	50
5	Physical Activities & Yoga	1	1	25	0	25
		9	9	225	0	225

Total

625

Semester - 2

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
PE-3	Learning & Teaching	4	4	30	70	100
PE-4	School Policies and Administration	4	4	30	70	100
CPS	Pedagogy of School Subject - 1 (Part-2)	2	2	15	35	50
CPS	Pedagogy of School Subject - 2 (Part-2)	2	2	15	35	50
EPC-3	School Subject - 1 (Part-2)	2	2	15	35	50
EPC-4	School Subject - 2 (Part-2)	2	2	15	35	50
		16	16	120	280	400

Assignment / Task / Practical Work - Semester : 2

Sr. No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Stray Lesson - 5	2	2	50	0	50
2	Observation of Stray Lesson - 10 (5 + 5)	2	2	50	0	50
3	Unit Lesson - 1 (1)	2	2	50	0	50
4	School Subject Analysis and framing Comprehension questions	2	2	50	0	50
5	Construction of TLM	1	1	25	0	25
		9	9	225	0	225

Total   625

Semester - 3

Sub Code	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
PE-5	Inclusive Education and Gender (School - Society)	4	4	30	70	100
PE-6	Assessment and Evaluation in Learning	2	2	15	35	50
EPC-5	School Subject - 1 (Part - 3)	2	2	15	35	50
EPC-6	School Subject - 2 (Part - 3)	2	2	15	35	50
EPC-8	ICT and Advance Pedagogy	4	4	30	70	100
EPC-7*	(Any one out of three)	2	2	15	35	50
	EPC-7 (A) : Guidance & Counselling					
	EPC-7 (B) : Educational Statistics					
	EPC-7 (C) : Fundaments of Indian Constitution					
		6	6	45	105	150

* Optional paper will be given if morethan 15 students are enrolled or as per college discription

Assignment / Task / Practical Work - Semester : 3

Sr. No.	Title	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Stray Lesson - 5	2	2	50	0	50
2	Unit Lesson - 2 (3 + 1 + 1)	2	2	50	0	50
3	Computer Practical	2	2	50	0	50
4	Observation of Unit Lesson - 10 (stray 5 + unit 5)	2	2	50	0	50
5	Preparation of Script (for Drama, Mono Acting, Anchoring)	1	1	25		25
		9	9	225	0	225

Total   625

Semester - 4

Sr. No.	Subject Name	Hours	Credit	Internal	External	Total
1	Internship	--	10	---	230	230
			7	195	---	195
2	Final Lesson Plan	2	2	0	50	50
3	Viva Voce & Computer Viva (25 + 25)	2	2	0	50	50
PE-7*	Environment Education	2	2	15	35	50
PE-8*	Teacher and Learner in Society	2	2	15	35	50
		8	25	225	400	625

* Online teaching during Internship

PE = Perspective in Education

CPS = Currirulum and Pedagogic Study

EPC = Enhancing Professional Capacity

B.Ed. Syllabus

Semester 1

<u>PE - 1</u>	<u>PSYCHOLOGY OF LEARNER</u>
<u>PE - 2</u>	<u>PERSPECTIVE IN EDUCATION</u>
<u>CPS</u>	<u>PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - 1</u>
<u>CPS</u>	<u>PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - 2</u>
<u>EPC - 1</u>	<u>SCHOOL SUBJECT - 1</u>
<u>EPC - 2</u>	<u>SCHOOL SUBJECT - 2</u>

PE-1 Psychology of Learner

Objectives : To enable the prospective teachers:

- to develop insight about Educational Psychology and the stages of human growth and development.
- to understand different theories of Development and its implication in a real classroom scenario.
- to understand and imply theories of Intelligence, Personality and Creativity.
- to understand concepts of Mental Health and Adjustment.

Unit 1: Educational Psychology & Growth and Development

- 1.1 Psychology: Concept,
Educational Psychology: Concept, Scope and Significance
- 1.2 Growth, Development & Maturity: Concept, Principles and Factors affecting Growth and Development
- 1.3 Stages of Human Development: Characteristics and Educational Implications
- 1.4 Adolescence: Concept, Characteristics, Challenges and Educational Implications

Unit 2: Theories of development (Concept, Stages and Characteristics)

- 2.1 Piaget's Cognitive Development Theory
- 2.2 Vygotsky's Theory of Cognitive Development
- 2.3 Kohlberg's Moral Development Theory
- 2.4 Bruner's Theory of Discovery Learning

Unit 3: Intelligence, Personality and Creativity

- 3.1 Individual Difference: Concept, areas of Individual Differences, Educational Implications
- 3.2 Intelligence: Concept and theories (Guilford's SOI) Measurement of Intelligence and its Educational implications
- 3.3 Personality: Concept, Affecting Factors
- 3.4 Types of Personality (Introvert, Extrovert, Ambivert).

Unit 4: Mental Health and Adjustment

- 4.1 Mental Health: Concept, Factors affecting Mental Health, Concept of Mental Hygiene
- 4.2 Adjustment: Concept, Characteristics and Maladjustment
- 4.3 Defense Mechanisms: Types and Implications
- 4.4 Study of various defense mechanisms: Identification, Compensation, Rationalization, Daydreaming and Sublimation

PE - 1 PSYCHOLOGY OF LEARNER

યુનિટ - 1 શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન તથા વૃદ્ધિ અને વિકાસ

- 1.1 મનોવિજ્ઞાન : સંકલ્પના
શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન : સંકલ્પના, વ્યાપ અને મહત્વ
- 1.2 વૃદ્ધિ, વિકાસ અને પરિપક્વતા : સંકલ્પના, સિદ્ધાંત અને અસર કરતા પરિબળો
- 1.3 માનવ વિકાસ : તબક્કાઓ, લાક્ષણિકતાઓ અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો
- 1.4 તરૂણાવસ્થા : સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ, પડકારો અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો

યુનિટ - 2 વિકાસના સિદ્ધાંતો (સંકલ્પના, તબક્કા અને લાક્ષણિકતાઓ)

- 2.1 પિયાજેનો જ્ઞાનાત્મક વિકાસ નો સિદ્ધાંત
- 2.2 વિગોટ્સ્કીનો જ્ઞાનાત્મક વિકાસ નો સિદ્ધાંત
- 2.3 કોહલબર્ગનો નૈતિક વિકાસ નો સિદ્ધાંત
- 2.4 બ્રુનરનો અન્વેષણાત્મક અધ્યનનો સિદ્ધાંત

યુનિટ - 3 બુદ્ધિ અને વ્યક્તિત્વ

- 3.1 વ્યક્તિગત તફાવતો : સંકલ્પના , વ્યક્તિગત તફાવતના ક્ષેત્રો, શૈક્ષણિક અસરો
- 3.2 બુદ્ધિ : સંકલ્પના અને સિદ્ધાંત(ગિલર્ડ્સ નો એસ .ઓ .આઈ)બુદ્ધિનું માપન અને તેની શૈક્ષણિક અસરો
- 3.3 વ્યક્તિત્વ : સંકલ્પના અને પરિબળો
- 3.4 વ્યક્તિત્વના પ્રકારો (આંતરમુખી ,બહિર્મુખી અને ઉભયમુખી)

યુનિટ - 4 માનસિક આરોગ્ય અને અનુકૂલન

- 4.1 માનસિક સ્વાસ્થ્ય : સંકલ્પના, અસર કરતા પરિબળો
માનસિક આરોગ્ય : સંકલ્પના
- 4.2 અનુકૂલન : સંકલ્પના, લાક્ષણિકતા અને અપાનુકૂલન
- 4.3 બચાવ પ્રયુક્તિઓ : સંકલ્પના અને શૈક્ષણિક અસર
- 4.4 વિવિધ બચાવ પ્રયુક્તિઓનો અભ્યાસ : યોક્તિકીકરણ,તાદાત્મ્ય,દિવાસ્વપ્ન ,ક્ષતિપૂર્તિ અને ઉર્ધ્વિકરણ

PE - 2 Perspectives in Education

Objectives

To enable the prospective teachers:

- to understand the Education as a System in India and Education envisioned by Indian Thinkers.
- to understand the importance of Development of the Education System.
- to understand the policies implemented in the Post-independence Era.
- to appreciate the futuristic National Policies being introduced.

Unit 1: Philological Thoughts of Education

- 1.1 Philosophy and Educational Philosophy
- 1.2 Types of the Education : Formal and Informal
- 1.3 The educational philosophies of Swami Vivekananda and J. Krishnamurti (Journey of Life, Aims of Education, Curriculum, Methods of Teaching and Learning, Relationship between Teacher and Student, Discipline.
- 1.4 Philosophical Thoughts (Theories)
(Introduction, Objectives, Pioneer or Propounded by, Meaning of Education, Goals of Education, Study of Curriculum and Teaching Methods, Teacher -Disciple Relationship and Discipline.)
  - 1.4.1 Idealism
  - 1.4.2 Naturalism
  - 1.4.3 Realism
  - 1.4.4 Pragmatism

Unit 2: Education in India

- 2.1 Education in India during the Vedic and Buddhist Periods (Historical background, specific features , Method ,Guru - Disciple Relationship)
- 2.2 Educational Institutions In Ancient India : Introduction of Nalanda, Vallabhi and Takshashila
- 2.3 Improvement through Education - Views of Gijubhai Badheka
- 2.4 Gandhi's Wardha Scheme of Basic Education (Nai Talim)

Unit 3: Education in Post Independent India

- 3.1 University Commission (1948-49)
- 3.2 Secondary Education Commission (1952-53)
- 3.3 National Education Commission (1964-66)
- 3.4 National Education Policy (1986)
- 3.4 Revised National Education Policy (1992)

Unit 4: Recent Trends in Education System

- 4.1 National Education Policy 2020 : Restructuring of School Education, School Curriculum and Teaching Methodology
- 4.2 NEP 2020: Arrangements for upcoming teacher training colleges
- 4.3 Right To Education 2009 (Meaning, Need and Clauses)
- 4.4 Process of Admission under RTE

PE- 2 Perspective in Education

યુનિટ - 1 કેળવણી ની તાત્વિક વિચારસરણીઓ

- 1.1 તત્વજ્ઞાનની અને શૈક્ષણિક તત્વજ્ઞાનન : સંકલ્પના અને શિક્ષણ માં તેનું મહત્વ
- 1.2 શિક્ષણ ના પ્રકાર - ઔપચારિક અને અનોપચારિક
- 1.3 સ્વામી વિવેકાનંદ અને જી. કૃષ્ણમૂર્તિના શિક્ષણના વિચારો
(જીવન કવન,કેળવણીની સંકલ્પના,શિક્ષણના ધ્યેયો,અભ્યાસક્રમ,અધ્યયન અધ્યાપન પદ્ધતિ, ગુરુ શિષ્ય સબંધ અને શિસ્ત)
- 1.4 તાત્વિક વિચારસરણીઓ
(પરિચય ,પુસ્કર્તા,શિક્ષણ નો અર્થ , શિક્ષણ ના ધ્યેયો ,અભ્યાસક્રમ અધ્યન -અધ્યાપન પદ્ધતિ , ગુરુ -શિષ્ય સબંધ અને શિસ્ત)
  - 1.4.1 આદર્શવાદ
  - 1.4.2 પ્રકૃતિવાદ,
  - 1.4.3 વાસ્તવવાદ
  - 1.4.4 વ્યવહારવાદ

યુનિટ - 2 ભારતમાં શિક્ષણ વ્યવસ્થા

- 2.1 પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ : વેદકાળ અને બૌદ્ધકાળ દરમિયાનભારતમાં શિક્ષણ
(ઐતિહાસિક ભૂમિકા,અર્થ ,મહત્વ, વિશિષ્ટતાઓ ,અભ્યાસક્રમ , પદ્ધતિ અને ગુરુ શિષ્ય સબંધ)
- 2.2 પ્રાચીન ભારતની શિક્ષણ સંસ્થાઓ - નાલંદા વલભી તક્ષશિલા નો પરિચય
- 2.3 શિક્ષણ દ્વારા સુધારણા - ગીજુભાઈ બદેકાની દ્રષ્ટિએ
- 2.4 ગાંધીજીની વર્ધા મૂળભૂત શિક્ષણની યોજના - નઈ તાલીમ

યુનિટ - 3 સ્વાતંત્ર્ય ભારતમાં શિક્ષણની નીતિઓ અને પંચો

- 3.1 યુનિવર્સિટી શિક્ષણ પંચ (1948 - 49)
- 3.2 માધ્યમિક શિક્ષણ પંચ (1952-53)
- 3.3 રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ પંચ (1964-66)
- 3.4 શિક્ષણની રાષ્ટ્રીય નીતિ (1986)
- 3.5 સંશોધિત રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (1992)

યુનિટ - 4 શિક્ષણ વ્યવસ્થાના નુતન પ્રવાહો

- 4.1 NEP 2020 : શાળા શિક્ષણની તરેહનું પુનઃગઠન, શાળાનો અભ્યાસક્રમ અને શિક્ષણ પદ્ધતિ
- 4.2 NEP 2020 : ભવિષ્યમાં આવનાર તાલીમી કોલેજોની વ્યવસ્થા
- 4.3 રાઈટ ટુ એજ્યુકેશન એક્ટ - 2009 (અર્થ, જરૂરિયાત, કલમો)
- 4.4 RTE અંતર્ગત પ્રવેશ ની પ્રક્રિયાનો પરિચય

Method

CPS-1 ગુજરાતી પદ્ધતિ

એકમ - ૧ પાઠ આયોજન

- ૧.૧ માર્કોટીચિંગની સંકલ્પના, અગત્ય
- ૧.૨ કૌશલ્ય પરિચય (વિષયાભિમુખ, ઉદાહરણ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, સ્પષ્ટીકરણ, શ્યામફલક કાર્ય, ઉત્તેજના, પરિવર્તન)
- ૧.૩ સેતુપાઠ ના અર્થ, મહત્વ
- ૧.૪ માર્કોટીચિંગ અને સેતુપાઠ નો તફાવત
- ૧.૫ માતૃભાષા શિક્ષણનો અર્થ
- ૧.૬ માતૃભાષા શિક્ષણનું મહત્વ : પ્રત્યાયન, અભિવ્યક્તિ અને શિક્ષણના માધ્યમ તરીકે...

એકમ - ૨ માતૃભાષા શિક્ષણના હેતુઓ

- ૨.૧ સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓ : અર્થ અને તફાવત
- ૨.૨ હેતુઓનું સ્તરીકરણ : જ્ઞાન પ્રાપ્તિ, અર્થગ્રહણ, ઉપયોજન, અભિવ્યક્તિ અને રસાસ્વાદ
- ૨.૩ ગુજરાતી ભાષા શિક્ષણના અનુદેશાત્મક હેતુઓ
- ૨.૪ જુદી જુદી કક્ષાના (ધોરણના) વિશિષ્ટ હેતુની રચના

એકમ - ૩ માતૃભાષાના મૂળભૂત કૌશલ્યો

- ૩.૧ શ્રવણ, કથન, વાંચન, લેખન, સંકલ્પના અને વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ
- ૩.૨ માતૃભાષા શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ, આદર્શ વાચન, કાવ્ય પઠન, પ્રશ્નોત્તરી : સંકલ્પના અને મહત્વ

એકમ - ૪ માતૃભાષા શિક્ષણની પદ્ધતિઓ

- ૪.૧ આગમન અને નિગમન
- ૪.૨ પ્રકલ્પ પદ્ધતિ
- ૪.૩ વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ
- ૪.૪ નિરીક્ષિત અભ્યાસ : સંકલ્પના મહત્વ અને મર્યાદા

CPS- 2 हिन्दी पद्धति

इकाई-1 पाठ आयोजन

- 1.1 संकल्पना, महत्व, सिम्युलेशन
- 1.2 सूक्ष्म अध्यापन के कौशल्य
(विषयाभिमुख, श्यामफलक, प्रश्नप्रवाहित, सूदृढीकरण, उदाहरण)
- 1.3 सेतुपाठ

इकाई-2 हिंदी भाषा शिक्षा के उद्देश्य एवं कौशल्य

- 2.1 सामान्य उद्देश्य
ज्ञानप्राप्ति, अर्थग्रहण, उपयोजन, अभिव्यक्ति
- 2.2 विशिष्ट उद्देश्य
- 2.3 हिंदी भाषा में अनुदेशात्मक उद्देश्य
- 2.4 गुजरात राज्य के कक्षा 6 से 10 तक के पाठ्यक्रम में समाविष्ट हिंदी शिक्षा के निम्नलिखित विशाल उद्देश्य
- संतुलित प्रतिभा का विकास
- राष्ट्रीय एकता एवं चारित्र्य निर्माण
- सांस्कृतिक विरासत का परिचय एवं संवर्धन
- लोकतंत्र प्रशासन में हिंदी का परिचय
- 2.5 श्रवण, कथन, पठन एवं लेखन कौशल्यो के विकास का महत्व एवं प्रवृत्तियां

इकाई -3 अध्यापन पद्धतियां एवं प्रयुक्तियां

- 3.1 प्रत्यक्ष, परोक्ष, आगमन -निगमन, निरीक्षित स्वाध्याय, प्रकल्प
- 3.2 प्रश्नोंत्तर, गान, नतयिकरण एवं संदर्भकथन

इकाई -4 राष्ट्रभाषा की शिक्षा का महत्व

- 4.1 राष्ट्रभाषा के रूप में हिंदी शिक्षा का महत्व
- 4.2 आहिंदी भाषा के क्षेत्रों में हिंदी शिक्षा का महत्व

CPS - 3 સંસ્કૃત પદ્ધતિ

એકમ - ૧

સંસ્કૃત ભાષાનું સાંસ્કૃતિક અને સાહિત્યિક મૂલ્ય

- ૧.૧ ભારતીય જીવન પદ્ધતિ પર સંસ્કૃત ભાષાનો પ્રભાવ
- ૧.૨ ભારતીય ભાષાઓના વિકાસમાં સંસ્કૃતનું પ્રદાન
  - ૧.૨.૧ આદર્શ વાંચનના લક્ષણો
  - ૧.૨.૨ વાંચન લેખન અને ઉચ્ચારણ દોષો તેમજ નિવારવાના ઉપાયો
- ૧.૩ સંસ્કૃત સુભાષિતોનું મહત્વ

એકમ - ૨

પાઠ આયોજન

- ૨.૧ માર્ફકોટીચિંગ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૨.૨ માર્ફકો ટીચિંગમાં ઉપયોગી કૌશલ્યોનો પરિચય
(વિષયાભિમુખ, શ્યામફલક કાર્ય, ઉદાહરણ, પ્રશ્ન પ્રવાહિતા, સુદ્રઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ, ઉત્તેજના, પરિવર્તન)
- ૨.૨.૧ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્યતા (આયોજનના સંદર્ભે)
- ૨.૨.૨ માર્ફકોટીચિંગ અને સેતુપાઠ વચ્ચેનો તફાવત

એકમ - ૩

સંસ્કૃત શિક્ષણના હેતુઓ

- ૩.૧ પ્રાચીન હેતુઓ
- ૩.૨ અર્વાચીન હેતુઓ
  - ૩.૨.૧ સામાન્ય હેતુઓ
  - ૩.૨.૨ જ્ઞાન, અર્થગ્રહણ, સમજ, અભિવ્યક્તિ, રસાસ્વાદ, ઉપયોગ
- ૩.૩ સંસ્કૃત શિક્ષણ ના અનુદેશાત્મક હેતુઓ

એકમ - ૪

સંસ્કૃત શિક્ષણની પદ્ધતિ અને શૈક્ષણિક સાધનો

- ૪.૧ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૨ (૧)પ્રત્યક્ષ (૨)અનુવાદ (૩)પ્રત્યક્ષ અનુવાદ પદ્ધતિની તુલના ચર્ચા (૪)સ્વાધ્યાય (૫)આગમન નિગમન (૬) પ્રોજેક્ટ (જેમાં શિક્ષક વ્યવસ્થાપકની ભૂમિકામાં)
- ૪.૩ (૧)ચાર્ટ્સ (૨)પ્રતિકૃતિ (૩)ફ્લેનલ કટ્સ બોર્ડ
- ૪.૪ નીચેના સાધનોનો માત્ર પરિચય અને ઉપયોગ
ટી.વી., શિક્ષક હાથપોથી, કોમ્પ્યુટર, સ્માર્ટ બોર્ડ , ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD), મોબાઈલ , શબ્દકોશ, ડિલ્મો , વેબસાઈટ અને બ્લોગ્સ

CPS-4 ENGLISH METHOD

Unit - 1 Importance of English & Basic Language Skills

- 1.1 Importance of English Teaching & State Policies
- 1.2 Teaching Basic Language Skills : LSRW
(Listening, Speaking, Reading and Writing)
- 1.3 Skills of English Teacher

Unit - 2 Objective and Lesson Planning

- 2.1 Aims
- 2.2 Objectives
- 2.3 Preparing Instructional Objectives
- 2.4 Microteaching
  - 2.3.1. Concepts
  - 2.3.2 Skills : Introduction, Questionner, Illustration, B. B. Work
- 2.5 Bridge Lesson Planning

Unit - 3 Methods and Approaches in ELT

(Relevant features, Principles, advantages and disadvantages of the following)

- 3.1 Grammar Translation Method
- 3.2 Direct Method
- 3.3 Structural Approach
- 3.4 Functional Approach

Unit - 4 Communicative Language Teaching and Instructional Material

- 4.1 Concept and Principles of Communicative Language Teaching
- 4.2 Differences between traditional approach and communicative approach
- 4.3 Group Method Techniques in CLT (Simulation, Roleplay, language games, Group work, Pair work, activities)
- 4.4 Principles of Selection of Educational Tools
- 4.5 Use and importance of following Instructional Material
  - (1) Match Stick drawing
  - (2) Pictures
  - (3) Charts
  - (4) Flash Cards
- 4.6 films, blogs and websites

CPS - 5 ગણિત પદ્ધતિ

એકમ - ૧ ગણિત શિક્ષણના મૂલ્યો અને ગણિતશાસ્ત્રીઓ

- ૧.૧ ગણિત શિક્ષણના મૂલ્યો
૧. સાંસ્કૃતિક મૂલ્ય   ૨. નિયામક મૂલ્ય   ૩. ઉપયોગીતા મૂલ્ય
- ૧.૨ ભારતીય ગણિતશાસ્ત્રીઓનું ગણિતમાં પ્રદાન
૧. ભાસ્કરાચાર્ય-૨   ૨. આર્યભટ્ટ   ૩. રામાનુજન
- ૧.૩ અન્ય ગણિતશાસ્ત્રીઓનું ગણિતમાં પ્રદાન
૧. યુક્લિડ   ૨. પાયથાગોરસ

એકમ - ૨ માઈક્રોટીચિંગ અને હેતુઓ

- ૨.૧ માઈક્રોટીચિંગ : સંકલ્પના અને અગત્ય
- ૨.૨ કૌશલ્યોનો પરિચય : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહીતા, શ્યામફલક, ઉદાહરણ
- ૨.૩ હેતુઓની સંરચના
૨.૩.૧ સામાન્ય હેતુઓ : સંકલ્પના
૨.૩.૨ વિશિષ્ટ હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન અને કૌશલ્ય
- ૨.૪ ગણિત શિક્ષણના અનુદેશાત્મક હેતુઓ

એકમ - ૩ પાઠ આયોજન નો વિકાસ અને અભિગમ

- ૩.૧ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૩.૨ સેતુપાઠનું આયોજન
- ૩.૩ વિષયવસ્તુ પૃથ્થકરણ : તથ્યો, સંકલ્પનાઓ, સામાન્યીકરણો અને સિદ્ધાંતો
- ૩.૪ વિષયવસ્તુની યોગ્ય તાર્કિક ક્રમમાં ગોઠવણી
- ૩.૫ અભિગમો : આગમન-નિગમન, પૃથ્થકરણ-સંયોગીકરણ, સમસ્યા ઉકેલ (ઉદાહરણ સાથે સમજૂતી અને લાભલાભ)

એકમ - ૪ ગણિત શિક્ષણમાં સાધનો અને પ્રવૃત્તિઓ

- ૪.૧ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૨ સાધનો (અગત્ય, ઉપયોગ અને ઉદાહરણ)
૪.૨.૧ દ્રશ્ય સાધનો : ચાર્ટ, આકૃતિ, મોડલ
૪.૨.૨ પ્રક્ષેપિત સાધનો : સ્માર્ટ બોર્ડ , ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD), મોબાઈલ
૪.૨.૩ ફિલ્મો, વેબસાઈટ અને બ્લોગ્સ
- ૪.૩ પ્રવૃત્તિઓ : ગણિત ગમ્મતની કોઈપણ ચાર પ્રવૃત્તિઓ

CPS- 6 વિજ્ઞાન પદ્ધતિ

એકમ – ૧ વિજ્ઞાનનું અધ્યયન અને તેનો વ્યાપ

- ૧.૧ વિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા અને અર્થ
- ૧.૨ માનવજીવન સંદર્ભે વિજ્ઞાનની આવશ્યકતા
- ૧.૩ વિજ્ઞાન શિક્ષકના કૌશલ્યો
- ૧.૪ વૈજ્ઞાનિકોનું પ્રદાન : ડો. વિક્રમ સારાભાઈ, ડો. જગદીશચંદ્ર બોઝ.
ડો. આલ્બર્ટ આઈન્સ્ટાઈન, થોમસ આલ્વા એડિસન

એકમ – ૨ માર્ફકોટીચિંગ અને હેતુઓ

- ૨.૧ માર્ફકોટીચિંગ : સંકલ્પના અને અગત્ય
- ૨.૨ કૌશલ્યોનો પરિચય : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહીતા, શ્યામફલક, ઉદાહરણ, સુદ્રઢીકરણ અને સ્પષ્ટીકરણ
- ૨.૩ વિજ્ઞાન શિક્ષણના ઉદ્દેશ્યો અને હેતુઓ : અર્થ અને તુલના
- ૨.૪ હેતુઓની સંરચના
  - ૨.૪.૧ સામાન્ય હેતુઓ : સંકલ્પના
  - ૨.૪.૨ વિશિષ્ટ હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન અને કૌશલ્ય
- ૨.૫ વિજ્ઞાન શિક્ષણના અનુદેશાત્મક હેતુઓ

એકમ – ૩ પાઠ આયોજન નો વિકાસ અને અભિગમ

- ૩.૧ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૩.૨ સેતુપાઠનું આયોજન
- ૩.૩ અભિગમો : આગમન-નિગમન સમસ્યા ઉકેલ (ઉદાહરણ સાથે સમજૂતી અને લાભાલાભ)
- ૩.૪ મોડલ : સંકલ્પના પ્રાપ્તિ પ્રતિમાન (સંકલ્પના, ઉદાહરણ)

એકમ – ૪ વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સાધનો

- ૪.૧ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૨ સાધનો (અગત્ય, ઉપયોગ અને ઉદાહરણ)
  - ૪.૧.૧ દ્રશ્ય સાધનો : ચાર્ટ, મોડલ
  - ૪.૧.૨ પ્રક્ષેપિત સાધનો : સ્માર્ટ બોર્ડ , ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD), મોબાઈલ
  - ૪.૧.૩ દ્રશ્ય શ્રાવ્ય સાધનો : ટી.વી. , કોમ્પ્યુટર
  - ૪.૧.૪ ફિલ્મો, વેબસાઈટ અને બ્લોગ્સ

CPS - 7 ઇતિહાસ પદ્ધતિ

એકમ - ૧ માધ્યમિક કક્ષાએ ઇતિહાસ શિક્ષણ અને ધ્યેયો

- ૧.૧ સંકલ્પના અને અગત્ય
- ૧.૨ નૂતન અભિગમ
- ૧.૩ સાંસ્કૃતિક વારસાની સમજ
- ૧.૪ ચારિત્ર્ય ઘડતર
- ૧.૫ રાષ્ટ્રીય એકતા અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ

એકમ - ૨ પાઠ આયોજન

- ૨.૧ માર્કોટીચિંગ : સંકલ્પના અને સમજ
- ૨.૨ હેતુઓ : જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય
- ૨.૩ વિશિષ્ટ હેતુઓની રચના
- ૨.૪ ઇતિહાસ શિક્ષણના અનુદેશાત્મક હેતુઓ
- ૨.૫ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૨.૬ સેતુપાઠનું આયોજન

એકમ - ૩ ઇતિહાસ શિક્ષણની વિશિષ્ટ પદ્ધતિઓ

- ૩.૧ કથન પદ્ધતિ - પ્રશ્નોત્તરી પદ્ધતિ
- ૩.૨ આધાર પદ્ધતિ
- ૩.૩ જીવન ચરિત્ર પદ્ધતિ
- ૩.૪ નિરીક્ષણ અભ્યાસ પદ્ધતિ

એકમ - ૪ ઇતિહાસ, શિક્ષણના શૈક્ષણિક સાધન

- ૪.૧ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૨ ઇતિહાસ શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક સાધનનું મહત્વ
- ૪.૩ નકશા, ચાર્ટ્સ, ચિત્રો, સ્લાઈડ્સ, બુલેટિન બોર્ડ (પસંદગી ઉપયોગીતા)
- ૪.૪ ફિલ્મો, વેબસાઈટ અને બ્લૉગ્સ
- ૪.૪ શૈક્ષણિક સાધન તરીકે પાઠ્યપુસ્તક નો ઇતિહાસ શિક્ષણમાં ઉપયોગ અને આદર્શ પાઠ્ય પુસ્તક ના લક્ષણો

CPS- 8 ભૂગોળ પદ્ધતિ

- એકમ – ૧ ભૂગોળ શિક્ષણનું મહત્વ, ધ્યેયો અને હેતુઓ**
- ૧.૧ સંકલ્પના-અગત્ય, ભૂગોળ શિક્ષણનો વૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણ
- ૧.૨ ભૂગોળ શિક્ષણના ધ્યેયો
- રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સમજનો વિકાસ
  - સાંસ્કૃતિક વારસાની સમજ
  - રાષ્ટ્રના આર્થિક વિકાસની સમજ
  - માનવ સમાજની ખીલવણીનું ધ્યેય
- ૧.૩ વર્ગ શિક્ષણના હેતુઓ જ્ઞાન સમજ ઉપયોજન કૌશલ્ય
- ૧.૪ ભૂગોળ શિક્ષણના અનુદેશાત્મક હેતુઓ
- એકમ – ૨ પાઠ આયોજન**
- ૨.૧ માર્ફકોટીચિંગ
- ૨.૧.૧ સંકલ્પના
- ૨.૧.૨ કૌશલ્યો : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા. કાર્ય
- ૨.૨ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૨.૩ સેતુપાઠનું આયોજન
- એકમ – ૩ શૈક્ષણિક પ્રયુક્તિઓ, ભૂગોળ ખંડ (અર્થ, સજાવટ, અગત્ય)**
- ૩.૧ પ્રવાસનું ભૂગોળ શિક્ષણમાં મહત્વ - આયોજન
- ૩.૨ સંદર્ભો : વર્તમાનપત્રો, મેગેઝીન, વર્તમાન બનાવવાનો ઉપયોગ
- એકમ – ૪ શૈક્ષણિક ઉપકરણ (પસંદગી, ઉપયોગીતા, મહત્વ)**
- ૪.૧ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૨ નકશા, નકશાપોથી, ચાર્ટ, ચિત્રો, એટલાસ
- ૪.૩ નમૂનાઓ, પૃથ્વીનો ગોળો
- ૪.૪ બુલેટિન બોર્ડ, ફ્લેનલ કટ્સ
- ૪.૫ સ્માર્ટ બોર્ડ, ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD), મોબાઈલ, એપીડાયોસ્કોપ
- ૪.૬ ફિલ્મો, વેબસાઈટ અને બ્લોગ્સ

CPS- 9 નામાના મૂળતત્વો પદ્ધતિ

એકમ - ૧ નામાના મૂળતત્વો, ધ્યેયો અને હેતુઓ

- ૧.૧ નામાના મૂળતત્વો : અર્થ, ઇતિહાસ, કાર્યક્ષેત્ર અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ તેના અધ્યાપન નું મહત્વ
- ૧.૨ ધ્યેયો અને હેતુઓ : સંકલ્પના સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓ (અપેક્ષિત વર્તન-પરિવર્તનના સંદર્ભમાં સ્પષ્ટીકરણો) જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય
- ૧.૩ નામાના મૂળતત્વો અધ્યાપનના અનુદેશાત્મક હેતુઓ

એકમ - ૨ પાઠ આયોજન

- ૨.૧ માઈક્રોટીચિંગ
  - ૨.૧.૧ સંકલ્પના
  - ૨.૧.૨ કૌશલ્યો : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા. કાર્ય, સુદ્રઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ અને ઉત્તેજના પરિવર્તન
- ૨.૨ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૨.૩ સેતુપાઠનું આયોજન

એકમ - ૩ નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને અભિગમો

- ૩.૧ પદ્ધતિ : વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ, પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ, સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ, નિરીક્ષિત સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ (સંકલ્પના, સોપાનો, લાભાલાભ)
- ૩.૨ અભિગમ : આગમન-નિગમન, પૃથ્થકરણ-સંયોગીકરણ, સમસ્યા સમાધાન, (દરેક કાર્ય, સ્વરૂપ, લાભાલાભ, વર્ગ વિનિયોગ)

એકમ - ૪ નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણના સાધનો સંદર્ભો

- ૪.૧ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૨ સાધનો : ચાર્ટ્સ, ચિત્રો, ટીવી, સ્માર્ટ બોર્ડ , ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD), મોબાઈલ
- ૪.૩ સંદર્ભો : સંદર્ભ પુસ્તકો, સામયિકો, વર્તમાનપત્રો
- ૪.૪ ફિલ્મો, વેબસાઈટ અને બ્લૉગ્સ

CPS - 10 અર્થશાસ્ત્ર પદ્ધતિ

- એકમ - ૧ અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનનું મહત્વ, ધ્યેયો અને હેતુઓ**
- ૧.૧ મહત્વ : વ્યક્તિ જીવનમાં, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય અર્થકરણમાં, આર્થિક સમસ્યાઓના સંદર્ભમાં
- ૧.૨ ધ્યેયો
- ૧.૩ હેતુઓ : જ્ઞાન પ્રાપ્તિ, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય
- ૧.૪ અર્થશાસ્ત્ર અધ્યાપન ના અનુદેશાત્મક હેતુઓ
- એકમ - ૨ પાઠ આયોજન**
- ૨.૧ માર્ફકોટીચિંગ
- ૨.૧.૧ સંકલ્પના
- ૨.૧.૨ કૌશલ્યો : વિષયાભિમુખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, ઉદાહરણ, કા.પા. કાર્ય, સુદ્રઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ અને ઉતેજના પરિવર્તન
- ૨.૨ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૨.૩ સેતુપાઠનું આયોજન
- એકમ - ૩ અર્થશાસ્ત્ર અધ્યાપનની પદ્ધતિઓ અને પ્રયુક્તિઓ**
- ૩.૧ ક્ષેત્રકાર્ય
- ૩.૨ આધાર પદ્ધતિ
- ૩.૩ કથન પદ્ધતિ
- ૩.૪ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ
- ૩.૫ પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ
- ૩.૬ સમસ્યા ઉકેલ પદ્ધતિ
- ૩.૭ નિરીક્ષિત અભ્યાસ પદ્ધતિ
- ૩.૮ ટીમ ટીચિંગ
- એકમ - ૪ અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક સાધનો મહત્વ અને ઉપયોગ**
- ૪.૧ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૨ નકશા, ચાર્ટ્સ, ગ્રાફ
- ૪.૩ પાઠ્યપુસ્તક, સામયિકો, વર્તમાનપત્રો, દસ્તાવેજી પત્રકો
- ૪.૪ સ્માર્ટ બોર્ડ , ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD), મોબાઈલ
- ૪.૫ ફિલ્મો, વેબસાઈટ અને બ્લોગ્સ

CPS- 11 વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન પદ્ધતિ

એકમ - ૧ વાણિજ્ય શિક્ષણ અને હેતુઓ

- ૧.૧ વાણિજ્યનો અર્થ, સંકલ્પના
- ૧.૨ વાણિજ્યનો વ્યાપ, કાર્યક્ષેત્ર
- ૧.૩ ઉચ્ચતર માધ્યમિકકક્ષાએ વાણિજ્ય વિષયની જરૂરીયાત
- ૧.૪ ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ વાણિજ્ય શિક્ષણના ઉદ્દેશો
- ૧.૫ વાણિજ્ય શિક્ષણના સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓ
(અપેક્ષિત વર્તન-પરિવર્તનના સંદર્ભમાં)
- ૧.૬ વાણિજ્ય અધ્યાપન ના અનુદેશાત્મક હેતુઓ

એકમ - ૨ પાઠ આયોજન

- ૨.૧ સંકલ્પના, અગત્ય, સિમ્યુલેશન
- ૨.૨ કેટલાક ઉપયોગી માર્કેટીંગ કૌશલ્યો નો પરિચય (વિષયાભિમુખ, શ્યામફલક કાર્ય, ઉદાહરણ, પ્રશ્નપ્રવાહીતા, સુદ્રઢીકરણ, સ્પષ્ટીકરણ, ઉત્તેજના, પરિવર્તન)
- ૨.૩ સેતુ પાઠ

એકમ - ૩ વાણિજ્ય શિક્ષણની પદ્ધતિઓ અને અભિગમો

૩.૧ વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ	૩.૨ પ્રકલ્પ પદ્ધતિ
૩.૩ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ	૩.૪ સીમ્પોઝિયમ પદ્ધતિ
૩.૫ સમસ્યા ઉકેલ પદ્ધતિ	૩.૬ આગમન-નિગમન પદ્ધતિ
૩.૭ નિદર્શન પદ્ધતિ	૩.૮ પૃથ્થકરણ

એકમ - ૪ વાણિજ્ય અધ્યાપનની પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક સાધનો

- ૪.૧ સંકલ્પના
- ૪.૨ શૈક્ષણિક સાધનોના પસંદગીના સિદ્ધાંતો
- ૪.૩ પ્રશ્નોત્તર, વર્ણન, મુલાકાત, ચર્ચા, કથન, મોજણી (સંકલ્પના અને જરૂરિયાત)
- ૪.૪ શૈક્ષણિક સાધનોનું મહત્વ
- ૪.૫ ચાર્ટ, વાણિજ્ય વિષયક દસ્તાવેજો, ટીવી, કોમ્પ્યુટર, ઇન્ટરનેટ, ટેલીકોન્ફરન્સિંગ, સ્માર્ટ બોર્ડ , ડેટા પ્રોજેક્ટર (LCD), મોબાઈલ , ઈમેલ (મહત્વ)
- ૪.૬ ફિલ્મો, વેબસાઈટ અને બ્લોગ્સ

CPS-12 કમ્પ્યુટર પદ્ધતિ

એકમ -૧ કમ્પ્યુટર શિક્ષણનો અર્થ અને તેનો વ્યાપ

- ૧.૧ કમ્પ્યુટર શિક્ષણ : સંકલ્પના
- ૧.૨ માનવજીવન સંદર્ભે કમ્પ્યુટરની જરૂરિયાત અને ઉપયોગો
- ૧.૩ કમ્પ્યુટર શિક્ષણની સમસ્યાઓ
- ૧.૪ કમ્પ્યુટર ક્ષેત્રે વૈજ્ઞાનિકોનું પ્રદાન :
  - Charles Babbage (father of Computer)
  - Jack Kilby (founder of Integrated Circuit)
  - Rey Johnson (father of Disk Drive)
- ૧.૫ કમ્પ્યુટર શિક્ષકની શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક લાયકાત અને તેના કૌશલ્ય

એકમ-૨ માર્ફકોટીચિંગ અને હેતુઓ

- ૨.૧ માર્ફકોટીચિંગ : સંકલ્પના અને હેતુઓ
- ૨.૨ કૌશલ્યનો પરિચય : વિષયાભુમિખ, પ્રશ્નપ્રવાહિતા, શ્યામફલક, ઉદાહરણ, સુદ્રઢીકરણ , સ્પષ્ટીકરણ
- ૨.૩ કમ્પ્યુટર શિક્ષણના સામાન્ય અને વિશિષ્ટ હેતુઓ : અર્થ અને તુલના
- ૨.૩.૧ સામાન્ય હેતુઓ : અર્થ, સંકલ્પના
- ૨.૩.૨ વિશિષ્ટ હેતુઓ : અર્થ, સંકલ્પના (જ્ઞાન, સમજ, ઉપયોજન, કૌશલ્ય)

એકમ-૩ કમ્પ્યુટર શિક્ષણમાં પાઠ આયોજન અને સાધન સંદર્ભ

- ૩.૧ સેતુપાઠ : સંકલ્પના, અગત્ય
- ૩.૨ સેતુપાઠનું આયોજન
- ૩.૩ કમ્પ્યુટર શિક્ષણમાં સાધન-સંદર્ભ (પરિચય અને અગત્ય)
  - ૩.૩.૧ વિડીયો, પીપીટી, ચિત્રો, ચાર્ટ્સ, નમૂના, ફલેશ કાર્ડ્સ
  - ૩.૩.૨ કમ્પ્યુટર શિક્ષણ વેબસાઈટ પરિચય (કોઈ બે)
  - ૩.૩.૩ કમ્પ્યુટર શિક્ષણ સામાયિક પરિચય (કોઈ બે)
  - ૩.૩.૪ કમ્પ્યુટર ડિક્શનરીનો પરિચય અને ઉપયોગ

એકમ -૪ શાલેય શિક્ષણ અને વહીવટમાં કમ્પ્યુટર (પ્રવૃત્તિ આધારિત એકમ)

- ૪.૧ શાલેય વહીવટમાં અને શિક્ષણમાં કમ્પ્યુટર : અર્થ અને ઉપયોગો
- ૪.૨ શાળા કક્ષાએ નીચે મુદાને અનુલક્ષીને કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ કરી પ્રોજેક્ટ કરવો.
(પ્રવૃત્તિના અહેવાલ, પગારબીલ, રજા રીપોર્ટ, વહીવટી પ્રત્યાયન, મૂલ્યાંકન, હાજરી પત્રક)
- ૪.૩ કમ્પ્યુટરના માધ્યમોનો ઉપયોગ કરી બે માર્ફકો કૌશલ્ય અને બે સેતુપાઠ તૈયાર કરવા.
- ૪.૪ કોઈ બે શૈક્ષણિક સોફ્ટવેરની ઉપયોગ માર્ગદર્શિકા (Manual) તૈયાર કરવી.

B.Ed. Syllabus

Semester 2

<u>PE - 3</u>	<u>LEARNING AND TEACHING</u>
<u>PE - 4</u>	<u>SCHOOL POLICIES AND ADMINISTRATION</u>
<u>CPS</u>	<u>PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - 1</u>
<u>CPS</u>	<u>PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - 2</u>
<u>EPC - 3</u>	<u>SCHOOL SUBJECT - 1</u>
<u>EPC - 4</u>	<u>SCHOOL SUBJECT - 2</u>

PE-3 Learning and Teaching

Objectives :- To enable the prospective teachers:

- to understand the concept and nature of learning.
- to comprehend the theories of learning with reference to concepts and implications.
- to understand concept of teaching and use of various teaching method
- to understand models of teaching and programmed learning

Unit - 1 Learning , Memory and Motivation

- 1.1 Learning : Concept, nature and affecting factors to learning.
- 1.2 Memory : Meaning, Concept, Way to improve the memory and causes of forgetting
- 1.3 Motivation: Concept, Need, Theory (Abraham Maslow)
- 1.4 Transfer of learning: Concept, types, factors affecting transfer of learning

Unit - 2 Theories of Learning (Concepts and Educational Implications)

- 2.1 Classical Conditioning theory -Pavlov
- 2.2 Operant Conditioning theory -Skinner
- 2.3 Learning by trial and error -Thorndaik
- 2.4 Gestalt theory (Insight learning)

Unit - 3 Teaching and Role of Teacher

- 3.1 Concept and Nature of Teaching
- 3.2 Phases of Teaching: Planning, Execution and Reflection
- 3.3 Levels of Teaching: Memory Level(Herbartian), Understanding Level(Morrison), Reflective Level(Hunt)
- 3.4 Role of a Teacher: As a Role Model, Facilitator, Negotiator, Co-Learner, Reflective Practitioner and Classroom Researcher.

Unit - 4 Innovation in Learning and Teaching

- 4.1 Maxims of teaching.
- 4.2 Attention : Concept, Ways of developing concentration.
- 4.3 Concentration Model :Concepts,Features and Introduction of concept attainment model.
- 4.4 Programmed learning :Concept ,theories and steps of the programmed learning

PE- 3 Learning and Teaching

યુનિટ - 1 અધ્યયન, સ્મૃતિ અને પ્રેરણા

- 1.1 અધ્યયન : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને અધ્યયન પર અસર કરતા પરિબળો
- 1.2 સ્મૃતિ : અર્થ, સંકલ્પના, સ્મૃતિ વધારવાના ઉપાયો અને વિસ્મૃતિ ના કારણો
- 1.3 પ્રેરણા : સંકલ્પના, જરૂરિયાત અને અબ્રાહમ મેસ્લોનો સિદ્ધાંત
- 1.4 અધ્યયન સંક્રમણ : અર્થ, પ્રકાર અને અધ્યયન સંક્રમણ ઉપર અસર કરતા પરિબળો

યુનિટ - 2 અધ્યયનના સિદ્ધાંતો (સંકલ્પના અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ)

- 2.1 શાસ્ત્રીય અભિસંધાનનો સિદ્ધાંત - પાવલોવ
- 2.2 કારક અભિસંધાન નો સિદ્ધાંતો - સ્કીનર
- 2.3 પ્રયત્ન ને ભૂલનો સિદ્ધાંત - થોર્ન ડાઈક
- 2.4 આંતરસુઝ દ્વારા અધ્યનનો સિદ્ધાંત - કોહલર

યુનિટ - 3 અધ્યાપન અને શિક્ષકની ભૂમિકા

- 3.1 અધ્યાપનની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ
- 3.2 શિક્ષણના તબક્કાઓ : આયોજન, અમલીકરણ અને ચિંતન પરામર્શ
- 3.3 શિક્ષણના સ્તરો : સ્મૃતિ સ્તર(હર્બેટિયન), સમજ સ્તર (મોરીસન), ચિંતન સ્તર (હન્ટ)
- 3.4 શિક્ષકની ભૂમિકા : એક આદર્શ તરીકે, સુવિધાકાર તરીકે, મંત્રણા કરનાર તરીકે, સાથી અધ્યયન કરતા તરીકે, ચિંતનશીલ વ્યવસાય તરીકે અને વર્ગખંડના સંશોધન તરીકે

યુનિટ - 4 અધ્યયન અને અધ્યાપનમાં નવીનીકરણ

- 4.1 અધ્યાપન સૂત્રો
- 4.2 ધ્યાન કેન્દ્રિતતા (Attention) સંકલ્પના, વિકસાવવાના ઉપાયો
- 4.3 શિક્ષણ પ્રતિમાન - સંકલ્પના, લક્ષણો, (સંકલ્પના પ્રાપ્તિ પ્રતિમાન નો પરિચય)
- 4.4 અભિક્રમિત અધ્યયન - સંકલ્પના, સિદ્ધાંતો અને અભિક્રમિત અધ્યયનના સોપાનો

PE- 4 SCHOOL POLICIES AND ADMINISTRATION

Objectives: To enable the prospective teachers

- to make familiar with the School system
- to make aware of different designations in School administration
- to make aware about functions of persons working in School administration
- to be familiar with different boards of schools
- to understand the recruitment process
- to make make familiar with agencies engaged in school education

Unit - 1 School Management and Education Administration

- 1.1 Concept of School Management
- 1.2 Nature, objectives and scope of school management
- 1.3 Attendance Report, Application for Teacher Recruitment, Teacher Resignation Letter, Bonafide Certificate - (Introduction and Samples), Various Types of Leave.
- 1.4 Introduction to the existing framework of student assessment at primary and secondary level
- 1.5 Duties of DPEO, TPEO, EI, BRC, CRC

Unit - 2 Student, Teacher and Principal

- 2.1 Student Welfare Schemes
- 2.2 Teacher
  - 2.2.1 Current Teacher Recruitment Process (Regarding CTET, TET-II, TAT for Secondary and Higher Secondary)
  - 2.2.2 Duties of Teachers (Act Based)
  - 2.2.3 Factors Affecting Teachers Job Satisfaction
- 2.3 Principal
  - 2.3.1 Procedure for Incumbent Principal Recruitment (HTAT Primary Teacher, HMAT Secondary Teacher, Higher Secondary Teacher)
  - 2.3.2 Principal: role, functions, planning, management and control
- 2.4 Discipline and its Types (Free, Suppressive and Dominant)

Unit - 3 Introduction to various Boards, Schools and Institutes

- 3.1 State Board (Concept, Functions)
- 3.2 CBSE Board (Concept, Functions)
- 3.3 ICSE Board (Concept, Functions)
- 3.4 Different types of schools and their general introduction
(Zilla Panchayat managed primary schools, aided and full government, secondary higher secondary schools, Jawahar Navodaya Vidyalayas, Kendriya Vidyalayas, model schools, special schools for deaf, mute, blind and mentally challenged children)
- 3.5 Introduction – GCERT, CASE, IASE, DIET, NCTE, STTI, UGC, KCG

Unit - 4   Various Government Acts and Structure of Education

- 4.1   Introduction of the existing Acts of the State Government with respect to Primary Education
- 4.2   Introduction of the existing Acts of the State Government with respect to Secondary and Higher Secondary Education
- 4.3   Administrative Structure of Secondary Education at State Level with Functions and Duties of Commissioner of Higher Education
- 4.4   Administrative Structure of Secondary Education at District Level with Functions and Duties of District Education Officer

PE- 4 SCHOOL POLICIES AND ADMINISTRATION

યુનિટ - 1 શાળા વ્યવસ્થાપન અને શિક્ષણ વહીવટ

- 1.1 શાળા વ્યવસ્થાપનની સંકલ્પના
- 1.2 શાળા વ્યવસ્થાપનનું સ્વરૂપ, હેતુઓ અને કાર્યક્ષેત્ર
- 1.3 હાજર રિપોર્ટ, શિક્ષક ભરતી માટેની અરજી, શિક્ષક રાજીનામું, બોનાફાઇડ સર્ટિફિકેટ - (પરિચય અને નમૂનો) તથા વિવિધ પ્રકારની રજાઓ
- 1.4 પ્રાથમિક અને માધ્યમિક કક્ષાએ વિદ્યાર્થી મૂલ્યાંકનના પ્રવર્તમાન માળખાનો પરિચય
- 1.5 DPEO, TPEO, EI, BRC, CRC ની ફરજો

યુનિટ - 2 વિદ્યાર્થી, શિક્ષક અને આચાર્ય

- 2.1 વિદ્યાર્થી કલ્યાણ યોજનાઓ
- 2.2 શિક્ષક
  - 2.2.1 પ્રવર્તમાન શિક્ષક ભરતી પ્રક્રિયા
(CTET, TET-II, TAT for Secondary and Higher Secondary ના સંદર્ભમાં)
  - 2.2.2 શિક્ષકોની ફરજો (અધિનિયમને આધારે)
  - 2.2.3 શિક્ષકના કાર્ય સંતોષ પર અસર કરતા પરિબળો
- 2.3 આચાર્ય
  - 2.3.1 પ્રવર્તમાન આચાર્ય ભરતી માટેની પ્રક્રિયા
(HTAT પ્રાથમિક આચાર્ય, HMAT માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક આચાર્યના સંદર્ભમાં)
  - 2.3.2 આચાર્ય: ભૂમિકા , કાર્યો , આયોજન, વ્યવસ્થા , દોરવણી અને અંકુશના સંદર્ભમાં"
- 2.4 શિસ્ત અને તેના પ્રકારો (મુક્ત દમન યુક્ત અને પ્રભાવશાળી)

યુનિટ - 3 વિવિધ બોર્ડ, શાળા અને સંસ્થા પરિચય

- 3.1 સ્ટેટ બોર્ડ (સંકલ્પના, કાર્યો)
- 3.2 CBSE બોર્ડ (સંકલ્પના, કાર્યો)
- 3.3 ICSE બોર્ડ (સંકલ્પના, કાર્યો)
- 3.4 વિવિધ પ્રકારની શાળા અને તેમનો સામાન્ય પરિચય
(જિલ્લા પંચાયત સંચાલિત પ્રાથમિક શાળાઓ, અનુદાનિત અને પૂર્ણ સરકારી, માધ્યમિક ઉચ્ચ માધ્યમિક શાળાઓ, જવાહર નવોદય વિદ્યાલયો, કેન્દ્રીય વિદ્યાલય, મોડેલ સ્કૂલ, બહેરા મૂંગા અંધ અને માનસિક અસ્વસ્થ બાળકોની વિશિષ્ટ શાળા)
- 3.5 પરિચય : GCERT, CASE, IASE, DIET, NCTE, STTI, UGC, KCG

યુનિટ - 4 શિક્ષણ સંબંધી સરકારના વિવિધ ધારા અને શિક્ષણનું માળખું

- 4.1 પ્રાથમિક શિક્ષણના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકારના પ્રવર્તમાન ધારાનો પરિચય
- 4.2 માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકારના પ્રવર્તમાન ધારાનો પરિચય
- 4.3 રાજ્ય કક્ષાનું માધ્યમિક શિક્ષણનું વહીવટી માળખું તથા ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરના કાર્યો અને ફરજો
- 4.4 જિલ્લા કક્ષાનું માધ્યમિક શિક્ષણનું વહીવટી માળખું તથા જિલ્લા શિક્ષણ અધિકારીના કાર્યો અને ફરજો

CPS- 1 ગુજરાતી પદ્ધતિ

એકમ -૧ માતૃભાષા શિક્ષણનું આયોજન

- ૧.૧ પાઠ આયોજન :સંકલ્પના ,મહત્વ અને સોપાન
- ૧.૨ તાસ આયોજન: એકમ આયોજન સામ્ય: વૈષમ્ય
- ૧.૩ એકમ આયોજન: સંકલ્પના, સોપાનો
- ૧.૪ છુટા પાઠનું આયોજન :ગદ્ય,પદ્ય ,વ્યાકરણ, લેખન
- ૧.૫ એકમ આયોજન: ગદ્ય ,પદ્ય ,વ્યાકરણ ,લેખન

એકમ-૨ માતૃભાષા શિક્ષણની અસરકારક બનાવતા ઉપકરણો

- ૨.૧ દ્રષ્ટિગમ્ય, શ્રુતિગમ્ય અને દ્રષ્ટિગમ્ય-શ્રુતિગમ્ય
- ૨.૨ શબ્દકોશ, વિશ્વકોષ, ભીતપત્ર, ચાર્ટ, ટેપ રેકોર્ડર, ભાષા પ્રયોગશાળા, કમ્પ્યુટર, ફ્લેશ કાર્ડ : સ્વરૂપ અને ઉપયોગીતા

એકમ-૩ માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી સહ અભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓ

(સંકલ્પના અને ઉપયોગીતા)

- ૩.૧ નાટ્યીકરણ
- ૩.૨ કવિસભા
- ૩.૩ અંકપ્રકાશન
- ૩.૪ વાર્તાલાપ, જોડણી સુધાર પ્રવૃત્તિ
- ૩.૫ શબ્દ રમત

એકમ -૪ માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન

- ૪.૧ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો
- ૪.૨ નિબંધ પ્રકાર, લઘુજવાબી અને અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નો: રચના, મહત્વ અને મર્યાદાઓ
- ૪.૩ પ્રશ્નપત્રની રચનામાં ત્રિપરિમાણદર્શક સારણીની આવશ્યકતા અને સંરચના
- ૪.૪ ક્રિયાત્મક સંશોધન:સંકલ્પના, સોપાનો અને મહત્વ

CPS-2 हिन्दी पद्धति

- इकाई - १ शैक्षिक -उपकरण उपयोग एवं महत्व
- १.१ पाठ्यपुस्तक :आदर्श पाठ्यपुस्तक के लक्षण
  - १.२ श्यामफलक
  - १.३ शब्दकोश
  - १.४ चार्ट-चित्र
  - १.५ फ़िल्म
- इकाई - २ आयोजन
- २.१ गद्य ,पद्य ,रचना एवं व्याकरण के संदर्भ में तास एवं इकाई योजना
  - २.२ २.२ तासपाठ एवं इकाईपाठ आयोजन का भेद
  - २.३ निदानात्मक एवं उपचारात्मक शिक्षा
  - २.४ शिक्षक हाथपोथी : परिकल्पना, महत्व एवं लक्षण
- इकाई-३ परीक्षण एवं मूल्यांकन
- ३.१ मूल्यांकन का महत्व एवं प्रकार
  - ३.२ श्री परिमाण दर्शक सारणी एवं प्रश्नपत्र संरचना
  - ३.३ क्रियात्मक अनुसंधान की परिभाषा,महत्व एवं सोपान
- इकाई -४ भाषा शिक्षक
- ४.१ भाषा शिक्षक की महत्ता
  - ४.२ भाषाकिय योग्यता
  - ४.३ व्यावसायिक योग्यता

CPS - 3 સંસ્કૃત પદ્ધતિ

એકમ - ૧ પાઠ આયોજન

- ૧.૧ ગદ્ય-પદ્ય અને વ્યાકરણના છૂટા અને એકમ પાઠોના આયોજન તેના સોપાન અને ઉદાહરણો
- ૧.૨ સંસ્કૃતમાં નિદાનાત્મક, ઉપચારાત્મક શિક્ષણ : સંકલ્પના, મહત્વ (એકમ પાઠના સંદર્ભમાં)

એકમ - ૨ વર્ગ શિક્ષણની પ્રવૃત્તિઓ

- ૨.૧ અનુલેખન, શ્રુતલેખન અને ગાન
- ૨.૨ વર્ગોત્તર પ્રવૃત્તિઓ
- (૧) ભીંત પત્રો (૨) બાહ્ય પરીક્ષકો
- (૩) રમત દ્વારા સંસ્કૃત શિક્ષણ (૪) સંસ્કૃત સંભાષણ
- (૫) સંસ્કૃત સામયિકોનો પરિચય (વધુમાં વધુ બે)

એકમ - ૩ સંસ્કૃતમાં મૂલ્યાંકન

- ૩.૧ મૂલ્યાંકનનું મહત્વ
- ૩.૨ પ્રશ્નપત્ર સંરચના અને આદર્શ પ્રશ્નપત્ર ના લક્ષણો
- ૩.૩ વસ્તુલક્ષી કસોટી અને તેના ચાર પ્રકારો જેમાં
- (૧) જોડકા (૨) બહુ વિકલ્પ
- (૩) ખાલી જગ્યા અને (૪) સંબંધ ઘટાયક કસોટીઓ

એકમ - ૪ પાઠ્યપુસ્તક ના લક્ષણો અને તેની સમીક્ષા

- ૪.૧ ધોરણ - ૭, ૮ અને ૯ ના પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તક અનુસાર પુસ્તકની સમીક્ષા
- ૪.૨ આદર્શ પાઠ્ય પુસ્તકના આંતરિક, બાહ્ય લક્ષણો
- ૪.૩ ક્રિયાત્મક સંશોધન :સંકલ્પના , મહત્વ અને સોપાનો

CPS - 4 ENGLISH METHOD

Unit - 1 Lesson Planning & Procedure

- 1.1 Importance of Lesson Planning
- 1.2 Stray Lesson and Unit Lesson Planning in ELT

Unit - 2 Resources and Problems in ELT

- 2.1 Text Book : Importance and Various aspects of Reviewing a textbook
- 2.2 ELT Resources - Dictionary, Thesaurus, Electronic Media
- 2.3 Causes and remedies of the following ELT Problems.
  - (1) Pronunciation
  - (2) Syntax
  - (3) Spelling
  - (4) Handwriting

Unit - 3 Teaching of Composition and Action Research

- 3.1 Teaching of Composition
  - Types of Composition (Oral-written, controlled - guided)
  - Forms of Composition (Story, Paragraph, Letter, Essay, Report Writing)
- 3.2 Action Research : Concept , Steps and Importance.

Unit - 4 Evaluation

- 4.1 Evaluation : Concept and types (Oral-written)
  - Types of questions and their construction (Essay Type, Short Answer Type, Objective Type)
- 4.2 (i) Essentials of a good question paper
(ii) Preparing a Blueprint of a question paper

CPS - 5 ગણિત પદ્ધતિ

એકમ -1 પાઠ આયોજન નો વિકાસ

- 1.1 શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓનું પૃથકરણ: શિક્ષક -વિદ્યાર્થીઓ પ્રવૃત્તિ ,શૈક્ષણિક પદ્ધતિ -પ્રયુક્તિઓ- અભિગમ સાધન -સંદર્ભ, મૂલ્યાંકન યોજના
- 1.2 છુટા પાઠનું આયોજન
- 1.3 એકમ પાઠનું આયોજન
- 1.4 બ્લુ પ્રિન્ટના આધારે એકમ કસોટીની સંરચના

એકમ -2 ગણિત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ

- 2.1 પદ્ધતિઓ: વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ: સંકલ્પના, વર્ગ શિક્ષણમાં વિનિયો, લાભ અને મર્યાદા
- 2.2 પ્રકલ્પ પદ્ધતિ:સંકલ્પના,આયોજન માટેના સોપાનો,લાભ અને મર્યાદા
- 2.3 સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ: સંકલ્પના,સ્વાધ્યાય પત્રની સંરચના,સારા સ્વાધ્યાય પત્રના લક્ષણો ,વર્ગ શિક્ષણમાં વિનિયો

એકમ -3 ગણિત શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન

- 3.1 મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના
- 3.2 મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાના સાધનો
- 3.3 આદર્શ પ્રશ્નપત્ર ના લક્ષણો
- 3.4 વિવિધ પ્રકારના મૂલ્યાંકન પ્રશ્નો
(અ) નિબંધ પ્રકારના (સંકલ્પના)
(બ) ટૂંક જવાબી પ્રકારના(સંકલ્પના)
(ક) વસ્તુલક્ષી:(સંકલ્પના તથા સંરચના) ખાલી જગ્યા, જોડકા,બહુ વિકલ્પ, સંબંધ ઘંટાયો
- 3.5 નિદાનાત્મક મૂલ્યાંકન અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણ:અર્થ અને મહત્વ

એકમ - 4 ગણિત શિક્ષણમાં સમૃદ્ધિકરણ

- 4.1 દ્રઢીકરણ અને વિહંગાવલોકન: સંકલ્પના અને વર્ગ શિક્ષણમાં વિનિયોગ
- 4.2 ગણિત મંડળ: અગત્ય અને પ્રવૃત્તિઓ
- 4.3 ક્રિયાત્મક સંશોધન:સંકલ્પના, સોપાનો અને મહત્વ

CPS - 6 વિજ્ઞાન પદ્ધતિ

એકમ-1

પાઠ આયોજનનો વિકાસ

- 1.1 તાસ આયોજન (સંકલ્પના, સોપાનો)
- 1.2 તાસ આયોજનનું માળખું
- 1.3 એકમ આયોજન
- 1.4 બ્લુ પ્રિન્ટ આધારે એકમ કસોટીની સંરચના

એકમ -2

વિજ્ઞાન શિક્ષણની પદ્ધતિઓ

- ૨.૧ પદ્ધતિઓ : (સંકલ્પના,અસરકારક બનાવવાના ઉપાયો અને લાભાલાભ)
  - ૨.૧.૧ વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ
  - ૨.૧.૨ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ
  - ૨.૧.૩ નિદર્શન પદ્ધતિ
  - ૨.૧.૪ પ્રયોગ પદ્ધતિ
  - ૨.૧.૫ પ્રકલ્પ પદ્ધતિ

એકમ -3

મૂલ્યાંકન અને ક્રિયાત્મક સંશોધન

- ૩.૧ પ્રશ્ન પ્રકાર: સંકલ્પના,સંરચના અને ઉદાહરણ
  - ૩.૧.૧ નિબંધલક્ષી
  - ૩.૧.૨ લઘુજવાબી
  - ૩.૧.૩ વસ્તુલક્ષી(ખાલીજગ્યા,જોડકાઓ,બહુવિકલ્પ,સંબંધ ઘટાયક, વર્ગીકરણ)
- ૩.૨ બ્લ્યુપ્રિન્ટની સંરચના
- ૩.૩ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો
- ૩.૪ ક્રિયાત્મક સંશોધન:સંકલ્પના, સોપાનો અને મહત્વ

એકમ -૪

વિજ્ઞાન શિક્ષણમાં સહાયક પ્રવૃત્તિઓ અને સંદર્ભો

- ૪.૧ વિજ્ઞાન પ્રયોગશાળા:મહત્વ,આયોજન, જાળવણી
- ૪.૨ પ્રવૃત્તિઓ:વિજ્ઞાન મંડળ, વિજ્ઞાન મેળા,ક્ષેત્રપર્યટન,આકાશ દર્શન
- ૪.૩ સંદર્ભો: પ્રયોગનોંધપોથી ,વિજ્ઞાન સામયિકો

CPS - 7 ઇતિહાસ પદ્ધતિ

એકમ - ૧ પાઠ આયોજનનો વિકાસ

- ૧.૧ તાસ પાઠ આયોજન
- ૧.૨ એકમ આયોજન
- ૧.૩ તાસપાઠ આયોજન અને એકમ પાઠ આયોજન ની તુલના

એકમ-૨ ઇતિહાસ શિક્ષણની પ્રયુક્તિ

- ૨.૧ સંગ્રહસ્થાન,નાટયીકરણ, પ્રવાસ, સમયરેખા(અર્થ ,ઉપયોગિતા)
- ૨.૨ ઇતિહાસ ખંડ: અગત્ય,સજાવટ
- ૨.૩ ઇતિહાસ શિક્ષણમાં સમૂહ માધ્યમોની: પસંદગી,અગત્ય: ફિલ્મ રેડિયો,ટી.વી., વી.સી.ડી.,ટેપ રેકોર્ડર

એકમ -૩ ઇતિહાસ નો અન્ય વિષયો સાથે અનુબંધ

- ૩.૧ ઇતિહાસ- ભૂગોળ
- ૩.૨ ઇતિહાસ -વિજ્ઞાન
- ૩.૩ ઇતિહાસ અને નાગરિકશાસ્ત્ર
- ૩.૪ ઇતિહાસ અને સ્થાનિક ઇતિહાસ
- ૩.૫ ઇતિહાસ અને કલા

એકમ -૪ ઇતિહાસ શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન અને ઇતિહાસ શિક્ષકની સજ્જતા

- ૪.૧ સંકલ્પના (એકમ પાઠ મૂલ્યાંકન)
- ૪.૨ બ્લ્યુપ્રિન્ટ
- ૪.૩ સારા પ્રશ્નપત્રની સંરચના આદર્શ પ્રશ્નપત્ર ના લક્ષણો
- ૪.૪ ગુણ કૌશલ્ય વિષયવસ્તુની સજ્જતાના સંદર્ભમાં ઇતિહાસ શિક્ષકની સજ્જતા
- ૪.૫ ક્રિયાત્મક સંશોધન:સંકલ્પના, સોપાનો અને મહત્વ

CPS - 8 ભૂગોળ પદ્ધતિ

- એકમ-૧ પાઠ આયોજનનો વિકાસ**
- ૧.૧ તાસ પાઠ આયોજન
  - ૧.૨ એકમ પાઠ આયોજન
  - ૧.૩ તાસપાઠ અને એકમ પાઠ આયોજનની તુલના
- એકમ -૨ ભૂગોળ શિક્ષણની પદ્ધતિઓ**
- ૨.૧ પ્રાદેશિક પદ્ધતિ
  - ૨.૨ નમુના અભ્યાસ પદ્ધતિ
  - ૨.૩ પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ
  - ૨.૪ આગમન -નિગમન પદ્ધતિ
- એકમ -૩ ભૂગોળનો અન્ય વિષયો સાથેનો અનુબંધ અને શિક્ષક સજ્જતા**
- ૩.૧ અર્થ: ઇતિહાસ, વિજ્ઞાન, ગણિત ,અર્થશાસ્ત્ર
  - ૩.૨ ભૂગોળ શિક્ષકની સજ્જતા : ગુણ,વિષયવસ્તુ ,વિશિષ્ટ કૌશલ્ય
  - ૩.૩ ક્રિયાત્મક સંશોધન: સંકલ્પના, સોપાનો, મહત્વ
- એકમ -૪ મૂલ્યાંકન**
- ૪.૧ પ્રશ્ન પ્રકાર:(સંકલ્પના, સંરચના અને ઉદાહરણ)
    - ૪.૧.૧ નિબંધલક્ષી
    - ૪.૧.૨ લઘુજવાબી
    - ૪.૧.૩ વસ્તુલક્ષી: ખાલીજગ્યા, જોડકા,બહુવિકલ્પ ,સંબંધ ઘંટાયો
  - ૪.૨ બ્લ્યુપ્રિન્ટની સંરચના
  - ૪.૩ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણ

CPS - 9 નામાના મૂળતત્વો પદ્ધતિ

એકમ -૧ નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણકાર્યનું આયોજન

- ૧.૧ શૈક્ષણિક કાર્યના આયોજનની સંકલ્પના, મહત્વ, પ્રકાર
- ૧.૨ છુટા પાઠ :સંકલ્પના અને આયોજન
- ૧.૩. એકમ આયોજન :સંકલ્પના અને આયોજન
- ૧.૪ એકમ પાઠ વચ્ચેનો તફાવત

એકમ-૨ નામાના મૂળતત્વોના શિક્ષણમાં સુધારણા પ્રવૃત્તિઓ

- ૨.૧ દ્રઢીકરણ
- ૨.૨ પુનરાવલોકન
- ૨.૩ નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક કાર્ય
- ૨.૪ સંકલ્પના પ્રાપ્તિ પ્રતિમાન:(સંકલ્પના,વિનિયોગ અને મહત્વ)

એકમ -૩ નામાના મૂળતત્વોનો શિક્ષક અને ક્રિયાત્મક સંશોધન

- ૩.૧ જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાત, ગુણો- કૌશલ્યો
- ૩.૨ ક્રિયાત્મક સંશોધન:સંકલ્પના, સોપાનો અને મહત્વ

એકમ -૪ નામાના મૂળતત્વો ના શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન

- ૪.૧ મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના:હેતુઓ, સોપાનો
- ૪.૨ પ્રશ્નોના પ્રકાર:(સંકલ્પના,સારા નિબંધ પ્રશ્નોના લક્ષણો)
- ૪.૩ ટૂંકોત્તરી પ્રશ્નો : (સંકલ્પના ,મહત્વ) અનાત્મલક્ષી: ખાલીજગ્યા , જોડકા કસોટી, બહુવિકલ્પ કસોટી (રચના ,મહત્વ)
- ૪.૪ બ્લ્યુ પ્રિન્ટ આધારિત પ્રશ્નપત્ર સંરચના

CPS - 10 અર્થશાસ્ત્ર પદ્ધતિ

- એકમ -૧ અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનના પાઠ આયોજન**
- ૧.૧ છૂટા તાસનું આયોજન
- ૧.૨ એકમ પાઠનું આયોજન (વિશિષ્ટ હેતુ, શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ, શૈક્ષણિક સાધનો, સંદર્ભ અને મૂલ્યાંકન)
- ૧.૩ માસિક આયોજન અને વાર્ષિક આયોજનની સંકલ્પના અને મહત્વ
- એકમ -૨ અર્થશાસ્ત્રનો અન્ય વિષય સાથે અનુબંધ અને ક્રિયાત્મક સંશોધન**
- ૨.૧ અનુબંધ : ભૂગોળ, ગણિત, સમાજશાસ્ત્ર, રાજ્યનીતિશાસ્ત્ર
- ૨.૨ ક્રિયાત્મક સંશોધન:સંકલ્પના, સોપાનો અને મહત્વ
- એકમ -૩ અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષકની વિશિષ્ટતાઓ અને નિદાન ઉપચાર કાર્ય**
- ૩.૧ અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષકની વિશિષ્ટતાઓ: વિષયવસ્તુનું જ્ઞાન, ક્ષેત્રકાર્ય અને કૌશલ્યના સંદર્ભમાં
- ૩.૨ નિદાનાત્મક કાર્ય
- ૩.૩ ઉપચારાત્મક કાર્ય
- એકમ -૪ અર્થશાસ્ત્રના શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન**
- ૪.૧ મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના, હેતુઓ, સોપાનો
- ૪.૨ પ્રશ્નોના પ્રકાર:(સંકલ્પના, સારા નિબંધ પ્રશ્નોના લક્ષણો)
- ૪.૩ ટુકોત્તરી પ્રશ્નો:(સંકલ્પના, મહત્વ)
- અનાત્મલક્ષી :ખાલીજગ્યા, જોડકા કસોટી, બહુ વિકલ્પો કસોટી (રચના, મહત્વ)
- ૪.૪ બ્લ્યુપ્રિન્ટ આધારિત પ્રશ્નપત્ર સંરચના

CPS - 11 વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન પદ્ધતિ

- એકમ-૧ વાણિજ્ય શિક્ષણ કાર્ય નું આયોજન**
- ૧.૧ આયોજનનું મહત્વ
  - ૧.૨ છુટા પાઠની સંકલ્પના, સોપાનો, લાભ -મર્યાદા
  - ૧.૩ છુટા પાઠનું આયોજન
  - ૧.૪ એકમ પાઠની સંકલ્પના
  - ૧.૫ છુટાપાઠ અને એકમ પાઠ વચ્ચેનો તફાવત
- એકમ -૨ પાઠ્યપુસ્તક અને સુધારણા**
- ૨.૧ અગત્ય
  - ૨.૨ સારા પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો
  - ૨.૩ પાઠ્યપુસ્તકનું વિવેચન
  - ૨.૪ વાણિજ્ય વિષયનો અન્ય વિષયો સાથેનો અનુબંધ
(અર્થશાસ્ત્ર, નામુ, બેન્કિંગ, સેક્ટરીયલ પ્રેક્ટિસ)
  - ૨.૫ પાઠ્યક્રમ અને અભ્યાસક્રમ ની સંકલ્પના અને તુલના
- એકમ -૩ વાણિજ્ય શિક્ષક અને ક્રિયાત્મક સંશોધન**
- ૩.૧ શિક્ષકની લાયકાત, ગુણો
  - ૩.૨ શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સજ્જતા
  - ૩.૩ ક્રિયાત્મક સંશોધન : સંકલ્પના , મહત્વ અને સોપાનો
- એકમ -૪ મૂલ્યાંકન અને પરીક્ષણ**
- ૪.૧ પ્રશ્ન પ્રકાર : નિબંધ પ્રકાર , ટુકોત્તરી, અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નોની સંકલ્પના , અગત્ય, મર્યાદા
  - ૪.૨ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો
  - ૪.૩ ત્રિપરિમાણદર્શક સારણીના આધારે પ્રશ્નપત્રની રચના
  - ૪.૪ નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક શિક્ષણકાર્ય

CPS - 12 કમ્પ્યુટર પદ્ધતિ

એકમ -૧ કમ્પ્યુટર શિક્ષણમાં પાઠ આયોજનનો વિકાસ અને પાઠ્યપુસ્તક

- ૧.૧ તાસ આયોજન (સંકલ્પના, સોપાનો)
- ૧.૨ તાસ આયોજન અને એકમ આયોજન વચ્ચેનો તફાવત
- ૧.૩ બ્લ્યુપ્રિન્ટના આધારે એકમ કસોટીની રચના
- ૧.૪ પ્રવર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકની આંતરિક અને બાહ્ય સમીક્ષા (ધો.૮ અને ૯)

એકમ - ૨ કમ્પ્યુટર શિક્ષણની પદ્ધતિ અને પ્રયુક્તિઓ (સંકલ્પના, લાભાલાભ સંદર્ભે)?

- ૨.૧ વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ.
- ૨.૨ સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ
- ૨.૩ નિદર્શન પદ્ધતિ
- ૨.૪ પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ
- ૨.૫ આભાસી વર્ગખંડ (Virtual Classroom):: સંકલ્પના અને લક્ષણો
- ૨.૬ ઓનલાઈન શિક્ષણ (Online Education) : સંકલ્પના અને લાભાલાભ

એકમ - ૩ કમ્પ્યુટર શિક્ષણમાં મૂલ્યાંકન અને ક્રિયાત્મક સંશોધન

- ૩.૧ મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના અને મૂલ્યાંકનના સાધનો
- ૩.૨ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો
- ૩.૩ વિવિધ પ્રકારના મૂલ્યાંકન પ્રશ્નો (સંકલ્પના તથા સંરચના સંદર્ભે)
(વસ્તુલક્ષી પ્રશ્નો, ટૂંકોતરી પ્રશ્નો, નિબંધાત્મક પ્રશ્નો)
- ૩.૪ ક્રિયાત્મક સંશોધન : સંકલ્પના, સોપાન અને મહત્વ

એકમ - ૪ શાળા શિક્ષણ અને સામાજિક પ્રત્યાયનમાં કમ્પ્યુટર શિક્ષણ (પ્રવૃત્તિ આધારિત એકમ)

- ૪.૧ શાળા કક્ષાએ કમ્પ્યુટર લેબ (મહત્વ અને વ્યવસ્થાપન સંભાળ)
- ૪.૨ કમ્પ્યુટરના માધ્યમોનો ઉપયોગ કરી બે તાસ પાઠ તૈયાર કરવા તેની (soft copy) બનાવવી.
- ૪.૩ શાળા કક્ષાએ નીચે મુદાને અનુલક્ષીને કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ કરી પ્રોજેક્ટ કરવો.
(શાળા ષ્ કોલેજ પરિચય PPT તૈયાર કરવું, (શાળા / કોલેજની વેબસાઈટ અથવા બ્લોગ બનાવવો શાળા કક્ષાએ શિક્ષક/ વિદ્યાર્થીના કમ્પ્યુટર પ્રત્યના વલણનો (વલણ માપદંડનો ઉપયોગ કરી) ક્રિયાત્મક સંશોધન કરવું.)
- ૪.૪ સામાજિક વૈજ્ઞાનિક તરીકે વ્યક્તિ અભ્યાસ હાથ ધરવો (કોઈ બે)
Sam Pitroda (Chairman Knowledge Commission - India)
Larry Page (founder of Google)
Mark Zuckerberg (founder of facebook)

B.Ed. Syllabus

Semester 3

<u>PE - 5</u>	<u>INCLUSIVE EDUCATION AND GENDER (SCHOOL-SOCIETY)</u>
<u>PE - 6</u>	<u>ASSESSMENT AND EVALUATION IN LEARNING</u>
<u>EPC - 5</u>	<u>SCHOOL SUBJECT - 1</u>
<u>EPC - 6</u>	<u>SCHOOL SUBJECT - 2</u>
<u>EPC -7</u>	<u>ANY ONE OUT OF THREE (D-COURSE)</u>
EPC - 7A	GUIDANCE & COUNSELING
EPC - 7B	EDUCATIONAL STATISTICS
EPC - 7C	FUNDAMENTALS OF INDIAN CONSTITUTION
<u>EPC - 8</u>	<u>ICT AND ADVANCED PEDAGOGY</u>

PE - 5 INCLUSIVE EDUCATION AND GENDER (SCHOOL-SOCIETY)

Objectives To enable the prospective teachers:

- to understand concept of Inclusive Education
- to develop competencies for understanding disabilities
- to acquaint and understand instructional strategies for inclusive education
  - to develop knowledge about policies and framework for inclusive education
- to acquire awareness regarding issues related to gender prevailing in school.
- to gain understanding regarding psychological and sociological perspectives regarding gender.
- to find solutions to reduce issues related to gender bias in Society.
- to design strategies to bring gender equality in the school.

Unit -1 Introduction to Inclusive Education

- 1.1 Inclusive Education: Meaning, concept and needs
- 1.2 History of Inclusion –paradigm shift from segregation to inclusion
- 1.3 Social Inclusion: Meaning, Concept and needs
- 1.4 Principles of Inclusive Education: Access, Equity, Relevance, Participation & Empowerment

Unit - 2 Understanding to Disabilities

- 2.1 Introduction to Neuro-Developmental Disabilities (SLD, ID, ASD)
- 2.2 Introduction to Sensory Disabilities (HI, VI, Deaf and blind)
- 2.3 Introduction to Physical Disabilities (Cerebral Palsy and Locomotor disabilities)
- 2.4 Introduction to other disabilities as per the The Rights of Persons with Disabilities (RPWD) Act, 2016

Unit - 3 Gender: Concepts and Origin

- 3.1 Concept of Gender and Sex
- 3.2 Concept of Patriarchy, Feminism, Menism
- 3.3 Emergence of gender specific roles: sociological and psychological perspectives.
- 3.4 Influence of family, caste, religion, culture, region, media on gender identity

Unit - 4 Gender: Representations & Issues

- 4.1 Gender stereotype in India: Concept, Prevention-role of teacher, parent and school
Representation of Gender in text-books, school activities, student teacher interactions and Society
- 4.2 Prevention of Child Sexual Offenses (Introduction to POCSO Act)
- 4.3 Gender bias: health and nutrition, education and workplace
- 4.4 Gender equality and equity given in Indian Constitution

PE- 5 INCLUSIVE EDUCATION AND GENDER (SCHOOL-SOCIETY)

યુનિટ - 1 સમાવેશક શિક્ષણ નો પરિચય

- 1.1 સમાવેશક શિક્ષણ : અર્થ , સંકલ્પના અને જરૂરિયાત
- 1.2 સમાવેશનનો ઇતિહાસ - વિયોજન થી સમાવેશ માં બદલાવ
- 1.3 સામાજિક સમાવેશન: અર્થ સંકલ્પના અને જરૂરિયાતો
- 1.4 સમાવેશક શિક્ષણના સિદ્ધાંતો: ઉપલબ્ધતા, સમતા, પ્રાસંગિકતા, ભાગીદારી ,સશક્તિકરણ

યુનિટ - 2 અક્ષમતાની સમજ

- 2.1 ચેતાકીય વિકાસાત્મક અક્ષમતા(અધ્યયન અક્ષમતા, બૌદ્ધિક અક્ષમતા, આત્મકેન્દ્રિત વર્ણપટ અવ્યવસ્થા)ની રજૂઆત
- 2.2 સંવેદનાત્મક અક્ષમતા નો પરિચય (શ્રવણ અક્ષમતા,અંધત્વ, દ્રશ્ય અવરોધ બહેરાશ)
- 2.3 શારીરિક અક્ષમતાઓનો પરિચય (મસ્તિસ્ક દોષ- cerebral palsy અને પ્રચલન અક્ષમતા)
- 2.4 અક્ષમતાઓ સાથેના વ્યક્તિઓના હક(RPWD) અધિનિયમ 2016 મુજબ અન્ય અક્ષમતાનો પરિચય(અન્ય અક્ષમતાનો જે (PRWD) અધિનિયમ, 2016 માં નિર્દિષ્ટ છે તેનો પરિચય)

યુનિટ - 3 જાતિ: સંકલ્પના અને ઉદ્ભવ

- 3.1 જાતિ અને જાતિયતાની સંકલ્પના
- 3.2 પિતૃ સત્તા, નારીવાદ, નરવાદની સંકલ્પના
- 3.3 જાતિ આધારિત ચોક્કસ ભૂમિકાઓનો ઉદભવ :સામાજિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક પરિપ્રેક્ષ્ય
- 3.4 જાતિની ઓળખમાં કુટુંબ,જ્ઞાતિ,ધર્મ,સંસ્કૃતિ,પ્રદેશ મીડિયા (માધ્યમો) નો પ્રભાવ

યુનિટ - 4 જાતિ: પ્રતિનિધિત્વ અને મુદ્દાઓ

- 4.1 ભારતમાં જાતિ રૂઢિચુસ્તતા : સંકલ્પના, જાતિગત રૂઢિચુસ્તતા અટકાવવામાં શિક્ષક, વાલી અને શાળાની ભૂમિકા
- 4.2 બાળજાતીય શોષણ અટકાવવું (POCSO કાયદાનો પરિચય)
- 4.3 જાતિ વિષયક પૂર્વગ્રહો : તંદુરસ્તી અને પોષણ, શિક્ષણ અને કાર્યસ્થળ
- 4.4 ભારતીય બંધારણમાં સૂચવેલ જાતિ આધારિત સમાનતા અને સમતા

PE-6 ASSESSMENT AND EVALUATION IN LEARNING

Objectives

To enable the prospective teachers:

- to understand concept of assessment and evaluation
- to understand and differentiate tools of assessment and evaluation.
- to understand elementary statistics in evaluation.
- to develop the ability to critically review current trends in evaluation.

Unit - 1 Assessment & Evaluation

- 1.1 Measurement and Evaluation: Meaning and Concepts
- 1.2 Importance and Steps of Evaluation Process
- 1.3 Formative Evaluation, Summative Evaluation, Continuous and Comprehensive Evaluation
- 1.4 Introduction to Grading System: Absolute and relative

Unit - 2 Tools of Assessment and Evaluation

- 2.1 Techniques of Assessment (Concept, Merit & Demerit): Observation, Interview, self-assessment, peer-assessment and Sociometry
- 2.2 Tools of Measurement (Concepts, merits and demerits): Questionnaire, checklist, rating scale and anecdotal records
- 2.3 Psychological test: Meaning, Concepts and Importance
- 2.4 Different Types of Test: Achievement Test, Diagnostic Test, and Standardized Test

Unit - 3 Elementary Statistics

- 3.1 Nature of Data: Grouped and ungrouped, Frequency distribution
- 3.2 Measure of central tendency: Mean, Median and Mode
- 3.3 Measure of dispersion: Average Deviation, Standard Deviation
- 3.4 Concept of correlation, Percentile and Percentile Rank

Unit - 4 Current Trends in Evaluation

- 4.1 Introduction to Choice-Based Credit System (CBCS)
- 4.2 Online Examination and Open Book Examination: Concept, Requirements, and Advantages.
- 4.3 Introduction to Academic Bank of Credit (ABC)
- 4.4 PARAKH(Performance Assessment, Review and Analysis of Knowledge for Holistic Development)

PE-6 ASSESSMENT AND EVALUATION IN LEARNING

યુનિટ - 1 આકારણી અને મૂલ્યાંકન

- 1.1 માપન અને મૂલ્યાંકન : અર્થ અને સંકલ્પના
- 1.2 મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા નું મહત્વ અને સોપાનો
- 1.3 રચનાત્મક મૂલ્યાંકન, સંત્રાંત મૂલ્યાંકન, સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન
- 1.4 ગ્રેડિંગ સિસ્ટમ નો પરિચય સાપેક્ષ અને નિરપેક્ષ

યુનિટ - 2 આકલન અને મૂલ્યાંકનના સાધનો

- 2.1 આકલન તકનીકીઓ(સંકલ્પના લાભ અને ગેરલાભ): અવલોકન, ઈન્ટરવ્યૂ, સ્વ-આકલન, સહપાઠી આકલન અને સામાજિકતામિતિ
- 2.2 આકલનના સાધનો (સંકલ્પના લાભ અને ગેરલાભ) : પ્રશ્નાવલી, ઓળખયાદી, ક્રમ માપદંડ, કથાત્મક રેકોર્ડસ,
- 2.3 મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી - અર્થ, સંકલ્પના અને મહત્વ
- 2.4 વિવિધ કસોટી - સિદ્ધિ કસોટી, નિદાનાત્મક કસોટી અને પ્રમાણિત કસોટી

યુનિટ - 3 પ્રારંભિક આંકડાશાસ્ત્ર

- 3.1 માહિતીનું સ્વરૂપ: વર્ગીકૃત અને અવર્ગીકૃત, આવૃત્તિ વિતરણ
- 3.2 મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપ : મધ્યક, મધ્યસ્થ અને બહુલક
- 3.3 પ્રસારમાનના માપ: સરેરાશ વિચલન, પ્રમાણભૂત વિચલન
- 3.4 સહસબંધ શતાંસ્થ અને પ્રતિશત ક્રમાંકની સંકલ્પના

યુનિટ - 4 મૂલ્યાંકનમાં પ્રવર્તમાન વલણો

- 4.1 પસંદગી આધારિત ક્રેડિટ પ્રણાલી (CBCS) નો પરિચય
- 4.2 ઓનલાઇન પરીક્ષા અને ઓપન બુક પરીક્ષા : વિભાવના, જરૂરિયાત અને લાભો
- 4.3 ABC (Academic Bank of Credit) નો પરિચય
- 4.4 PARAKH(Performance Assessment, Review and Analysis of Knowledge for Holistic Development) યોજના નો પરિચય

EPC - 7A GUIDANCE & COUNSELING

Unit - 1 Introduction to Career Guidance

- 1.1 Meaning of Career and Concepts of Career Guidance
- 1.2 Principles of Career Guidance
- 1.3 Objectives of Career Guidance (at Secondary Level and Higher Secondary Level)

Unit - 2 Career Information and its Integration

- 2.1 Meaning of Career Information
- 2.2 Types of Career Information
- 2.3 Sources of Career Information
- 2.4 Ways to collect Career Information

Unit - 3 Filing and Distribution of Career Information

- 3.1 Characteristics of Ideal Filing of Career Information
- 3.2 Modes of Career Information Distribution : Career Week , Career Talks and Career Fairs.
- 3.3 Introduction to vocational Guidance Institutions situated in Ahmedabad

Unit - 4 Career Guidance Tools with Usage

- 4.1 Visual, Auditory, and Audio-Visual Tools
- 4.2 Magazines , Books, Internet, Radio, Television.

EPC -7A કારકિર્દી માર્ગદર્શન

એકમ - ૧ કારકિર્દી માર્ગદર્શન નો પરિચય

- ૧.૧ કારકિર્દી નો અર્થ અને કારકિર્દી માર્ગદર્શનની સંકલ્પના
- ૧.૨ કારકિર્દી માર્ગદર્શનના સિદ્ધાંતો
- ૧.૩ કારકિર્દી માર્ગદર્શનના ધ્યેયો (માધ્યમિક ઉચ્ચતર - માધ્યમિક સ્તરે)

એકમ - ૨ કારકિર્દી માહિતી અને તેનું એકત્રીકરણ

- ૨.૧ કારકિર્દી માહિતીનો અર્થ
- ૨.૨ કારકિર્દી માહિતી ના પ્રકારો
- ૨.૩ કારકિર્દી માહિતીના પ્રાપ્તિસ્થાનો
- ૨.૪ કારકિર્દી માહિતીના એકત્રીકરણની રીતો

એકમ - ૩ કારકિર્દી માહિતી નું ફાઇલિંગ અને વિતરણ

- ૩.૧ કારકિર્દી માહિતીનું ફાઇલિંગ અને આદર્શ ફાઇલિંગના લક્ષણો
- ૩.૨ કારકિર્દી માહિતી વિતરણની રીતો :કારકિર્દી સપ્તાહ, કારકિર્દી વાર્તાલાપ અને કારકિર્દી પ્રદર્શન
- ૩.૩ અમદાવાદ સ્થિત વ્યવસાયિક માર્ગદર્શન સંસ્થાનો પરિચય

એકમ - ૪ કારકિર્દી માર્ગદર્શનમાં ઉપકરણો અને ઉપયોગ

- ૪.૧ દ્રશ્ય, શ્રાવ્ય અને દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય ઉપકરણો
- ૪.૨ સામયિકો, પુસ્તકો, ઇન્ટરનેટ, રેડિયો, ટેલિવિઝન

EPC - 7B EDUCATIONAL STATISTICS

Unit - 1   Role of Statistics in Education and Research

- 1.1   Meaning and Importance of Educational Statistics
- 1.2   Graphical presentation of frequency Distribution
(1) Histogram (2) Frequency Distribution (Polygon) 3) Smoothed Frequency Polygon
- 1.3   Educational Research : Meaning, Characteristics and Usage
- 1.4   Variables and hypotheses : Meaning and Types

Unit - 2   Measures of Statistical Characteristic

- 2.1   Measures of Central Tendency
(Mean, Median and Mode)
- 2.2   Frequency Distribution : Mean , Mode and Medium
- 2.3   Measures of Dispersion : Meaning and Usage (Calculation of Quartile and Standard Deviation)
- 2.4   Measurement of Quartile Deviation and Standard Deviation - Based on raw score and frequency distribution

Unit - 3   Normal Distribution Graph

- 3.1   Nature and characteristics of a Normal distribution graph
- 3.2   Kurtosis and Skewness : Characteristics and Causes
- 3.3   Calculation of Skewness (based on Karl Pearson's method and percentile)
- 3.4   Calculation and Interpretation of Kurtosis (using the percentile).

Unit - 4   Correlation

- 4.1   Meaning and Significance of Correlation
- 4.2   Interpretation of correlation coefficients
- 4.3   Calculation of Correlation Index by the Spearman's Rank - Difference Method
- 4.4   Calculation of Correlation Coefficient: Pearson's Product Moments Method (Raw Score , Karl Pearson method, Frequency Distribution and Scatter Diagram Method)

EPC - 7B શૈક્ષણિક આંકડાશાસ્ત્ર

એકમ - ૧ શિક્ષણ અને સંશોધનમાં આંકડાશાસ્ત્રની ભૂમિકા

- 1.1 આંકડાશાસ્ત્ર અર્થ અને વર્ગ શિક્ષણમાં ઉપયોગીતા
- 1.2 આવૃત્તિ વિતરણ ની આલેખાત્મક રજૂઆત
(૧) સ્તંભ આલેખ (૨) આવૃત્તિ બહુકોણ (સ્વરૂપ આવૃત્તિ બહુકોણ)
- 1.3 શૈક્ષણિક સંશોધન : અર્થ , લક્ષણો અને ઉપયોગીતા
- 1.4 ચલ અને ઉત્કલ્પના : અર્થ અને પ્રકાર

એકમ - ૨ આંકડાશાસ્ત્રીય લાક્ષણિકતાના માપો

- ૨.૧ મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપો અર્થ અને ઉપયોગીતા
(સરાસરી, મધ્યસ્થ અને બહુલક)
- ૨.૨ આવૃત્તિ વિતરણ : સરાસરી , મધ્યસ્થ અને બહુલક
- ૨.૩ પ્રસાર માન ના માપ અર્થ અને ઉપયોગીતા
(વિસ્તાર, પાદસ્ત વિચલન અને પ્રમાણ વિચલન)
- ૨.૪ પાદસ્ત વિચલનની ગણતરી - છુટા પ્રાપ્તાંક અને આવૃત્તિ વિતરણના આધારે, પ્રમાણ વિચલનની ગણતરી છુટા પ્રાપ્તાંક અને આવૃત્તિ વિતરણના આધારે

એકમ - ૩ સમઘારણ વિતરણ આલેખ

- ૩.૧ સમઘારણ વિતરણ આલેખ નું સ્વરૂપ અને લક્ષણો
- ૩.૨ વિષમતા અને કકુદતા પ્રકાર લક્ષણો અને કારણો
- ૩.૩ વિષમતાની ગણતરી (પિયરસન પદ્ધતિ અને શતાંસ્થના આધારે)
- ૩.૪ કકુદતાની ગણતરી (શતાંસ્થનાના ઉપયોગથી) બંનેનું અર્થઘટન

એકમ - ૪ સહસંબંધ

- ૪.૧ સહસંબંધનો અર્થ અને મહત્વ
- ૪.૨ સહસંબંધાંક નું અર્થઘટન
- ૪.૩ સહસંબંધ આંક ની ગણતરી ક્રમાંક તફાવત પદ્ધતિ
- ૪.૪ સહસંબંધ આંકની ગણતરી : પરિબળ ગુણાકાર પદ્ધતિ (છુટા પ્રાપ્તાંક કાર્લ પિયરસન પદ્ધતિ આવૃત્તિ વિતરણ પરથી પ્રકીર્ણ આલેખ)

EPC - 7C CONSTITUTION OF INDIA

Unit - 1 Historical Background and Overview of the Indian Constitution

- 1.1 Meaning and Importance of Constitution
- 1.2 Indian Independence Act - 1947
- 1.3 Formation of Constituent Assembly, Committees, and Sources
- 1.4 Introduction to Preamble

Unit 2 Specific Aspects of the Indian Constitution

- 2.1 National symbols : National flag, National anthem, National Emblem, Currency, National song, National calendar, Flower, Bird, Animal and Sport
- 2.2 Fundamental rights and duties of Indian Citizen
- 2.3 Directive principle of state policy
- 2.4 Provisions related to education in the Constitution

Unit- 3 Indian Federal System and States Executives

- 3.1 Qualifications and powers of the President and Vice-President of India
- 3.2 Indian Parliament and State Legislature Assembly
- 3.3 Qualifications and powers of the Governor of states
- 3.4 Qualifications and powers of the Chief Minister and Council of Ministers

Unit - 4 Introduction to the Indian Judiciary and Constitutional Institutions

- 4.1 The Supreme Court of India and its Judges (appointment, jurisdiction)
- 4.2 The High Court and its Judges (appointment, jurisdiction)
- 4.3 Brief overview of the process of lawmaking
- 4.4 Brief overview of the process of amending the Constitution

EPC - 7C ભારતનું બંધારણ

એકમ - ૧ ભારતીય બંધારણ ઐતિહાસિક પશ્ચાત ભૂમિકા અને સામાન્ય પરિચય

- ૧.૧ બંધારણનો અર્થ અને મહત્વ
- ૧.૨ હિન્દ સ્વાતંત્ર્ય ધારો - ૧૯૪૭
- ૧.૩ બંધારણ સભાની રચના, સમિતિ અને સ્ત્રોત
- ૧.૪ આમુખનો પરિચય

એકમ - ૨ ભારતીય બંધારણની વિશિષ્ટ બાબતો

- ૨.૧ રાષ્ટ્રીય પ્રતીકો : રાષ્ટ્રધ્વજ ,રાષ્ટ્રગાન, ચિન્હ ,મુદ્રાલેખ ,રાષ્ટ્રગીત, રાષ્ટ્રીય પંચાંગ ,કુલ ,પક્ષી અને પ્રાણી સ્મત
- ૨.૨ નાગરિક મૂળભૂત અધિકારો , ફરજો
- ૨.૩ રાજનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો
- ૨.૪ બંધારણમાં શિક્ષણ સંબંધિત જોગવાઈ

એકમ - ૩ ભારતીય સંઘીય તથા રાજ્ય કારોબારી

- ૩.૧ ભારતના રાષ્ટ્રપ્રમુખ અને ઉપરાષ્ટ્રપ્રમુખ ની લાયકાત અને સત્તા ક્ષેત્ર
- ૩.૨ ભારતીય સંઘની સંસદ અને રાજ્યસભા
- ૩.૩ રાજ્યપાલ લાયકાત અને સત્તા ક્ષેત્ર
- ૩.૪ મુખ્યમંત્રી તથા મંત્રીમંડળની લાયકાત અને સત્તા ક્ષેત્ર

એકમ - ૪ ભારતીય ન્યાયતંત્ર અને બંધારણીય સંસ્થા પરિચય

- ૪.૧ સર્વોચ્ચ અદાલત અને તેના ન્યાયાધીશ (લાયકાત,કાર્યક્ષેત્ર)
- ૪.૨ વડી અદાલત અને તેના ન્યાયાધીશ (લાયકાત, કાર્યક્ષેત્ર)
- ૪.૩ કાયદા ઘડતર ની પ્રક્રિયા નો ટૂંકો પરિચય
- ૪.૪ બંધારણમાં સુધારો કરવાની પ્રક્રિયાનો ટૂંકો પરિચય

EPC-8 ICT AND ADVANCED PEDAGOGY

Objectives: To enable the prospective teachers

- To be familiar with different ICTs to be used in teaching
- To cultivate skills of working with office tools
- to understand importance of ICT in education
- To be familiar with ICT based mediums of teaching, learning and evaluating
- Be familiar with the concept of Advanced pedagogy
- To be familiar with new trends in education

Unit - 1 Introduction to ICT and Computers

- 1.1 Concept, uses and limitations of ICT and computers
- 1.2 MS Word (Introduction, Usage) Activity – Basic functions like typing, formatting, font setting, paragraphing, minimum version 2007, and introduction to Google docs
- 1.3 MS Excel (Introduction, Usage) Activity – Creating results with formulas, creating timetable, basic functions like cell formatting, minimum version 2007, and introduction to Google sheet
- 1.4 MS PowerPoint (Introduction and Usage) – Creating, designing and animating slides by inserting words, pictures, audio and video, minimum version 2007, and introduction to Google slides

Unit - 2 Introduction to Internet and Teaching-Learning Tools

- 2.1 Internet, email and blogs : meaning, introduction, utility
- 2.2 Introduction to Online Teacher Support Tools: Google Classroom, Microsoft Teams, Google Meet, Chat GPT
- 2.3 Introduction to Online Learning Platforms: SWAYAM, DIKSHA, NROER
- 2.4 Introduction to Different methods of Google Search, Hacking, Copyright Infringement and Plagiarism

Unit - 3 Introduction to Advanced Pedagogy

- 3.1 Advanced – Pedagogy : Meaning, Principles, Need
- 3.2 Integrated Pedagogy and STEAM Education: Concept and Introduction
- 3.3 The 5E Model: Steps and Teacher's Role
- 3.4 Reflective Learning: Concept, Gibbs' Cycle and Teacher's Role

Unit – 4 Trends of Advanced Pedagogy

- 4.1 Blended Learning :Concept, forms, Role of Teacher
- 4.2 Modern Techniques of Assessment: Concept and Introduction: 【Quiz (Google form), Games(Kahoot), Student Response System(Mentimeter), Peer Review】
- 4.3 Digital Portfolio: Concept, Types, Advantages, Limitations
- 4.4 Concept Map: concept, types and importance of education

EPC-8 ICT AND ADVANCE PEDAGOGY

યુનિટ - 1 ICT અને કમ્પ્યુટર પરિચય

- 1.1 ICT અને કમ્પ્યુટરની સંકલ્પના, ઉપયોગ અને મર્યાદા
- 1.2 MS Word (પરિચય, ઉપયોગિતા) પ્રવૃત્તિ – ટાઈપિંગ, ફોર્મેટિંગ, ફોન્ટ સેટિંગ, પેરેગ્રાફીન્ગ જેવા બેઝિક કાર્યો, મિનિમમ વર્ઝન 2007, અને Google docs નો પરિચય
- 1.3 MS Excel (પરિચય, ઉપયોગિતા) પ્રવૃત્તિ – ફોર્મ્યુલા સાથે પરિણામ બનાવવું, સમયપત્રક બનાવવું, સેલ ફોર્મેટિંગ જેવા બેઝિક કાર્યો, મિનિમમ વર્ઝન 2007, અને Google sheet નો પરિચય
- 1.4 MS PowerPoint (પરિચય અને ઉપયોગિતા)- શબ્દો, ચિત્રો, ઓડિયો અને વિડીયો ઇન્સર્ટ કરી સ્લાઈડ બનાવવી, ડિઝાઈન કરવી અને એનિમેશન આપવું, મિનિમમ વર્ઝન 2007, અને Google slides નો પરિચય

યુનિટ - 2 ઈન્ટરનેટ અને ટીચિંગ-લર્નિંગ ટૂલ્સ પરિચય

- 2.1 ઈન્ટરનેટ, ઈમેઈલ અને બ્લોગ : અર્થ, પરિચય, ઉપયોગિતા
- 2.2 ઓનલાઈન ટીચર સપોર્ટ ટૂલ્સ પરિચય: ગૂગલ ક્લાસરૂમ, માર્ફકોસોફ્ટ ટીમ્સ, ગૂગલ મીટ, ChatGPT
- 2.3 ઓનલાઈન લર્નિંગ પ્લેટફોર્મ પરિચય: SWAYAM, DIKSHA, NROER
- 2.4 ગૂગલ સર્ચની વિવિધ રીતો, હેકિંગ, કૉપીરઈટ ઉલ્લંઘન અને સાહિત્યની ચોરી (Plagiarism) નો પરિચય

યુનિટ - 3 અધ્યતન અધ્યાપનશાસ્ત્રનો પરિચય

- 3.1 અધ્યતન-અધ્યાપનશાસ્ત્ર : અર્થ, સિદ્ધાંતો, જરૂરિયાત
- 3.2 સંકલિત અધ્યાપનશાસ્ત્ર અને STEAM શિક્ષણ : સંકલ્પના અને પરિચય
- 3.3 5E મોડેલ: સોપાન અને શિક્ષકની ભૂમિકા
- 3.4 ચિંતનાત્મક અધ્યયન : સંકલ્પના, Gibbs નું ચક્ર અને શિક્ષકની ભૂમિકા

યુનિટ - 4 અધ્યતન અધ્યાપનશાસ્ત્ર પ્રવાહો

- 4.1 બલેન્ડેડ લર્નિંગ સંકલ્પના, સ્વરૂપો, શિક્ષકની ભૂમિકા
- 4.2 મૂલ્યાંકનની આધુનિક પ્રયુક્તિઓ : સંકલ્પના અને પરિચય: 【ક્રિવઝ(Google form), ગેમ્સ (Kahoot), , સ્ટુડન્ટ રિસ્પોન્સ સિસ્ટમ (Mentimeter) , પીઅર રીવ્યુ 】
- 4.3 ડિજિટલ પોર્ટફોલિયો: સંકલ્પના, પ્રકાર, ફાયદા, મર્યાદા
- 4.4 સંકલ્પના ચિત્રણ: સંકલ્પના, પ્રકાર અને મહત્વ શિક્ષણ

B.Ed. Syllabus

Semester 4

(Online Teaching during internship)

<u>PE - 7</u>	<u>ENVIRONMENT EDUCATION</u>
<u>PE - 8</u>	<u>TEACHER AND LEARNER IN SOCIETY</u>

PE-7 ENVIRONMENT EDUCATION

Objectives : To enable the prospective teachers

- To understand concept of environment and its importance
- To be aware of issues and challenges in environment and to consider its remedies
- To know the concept of Biodiversity
- To make aware of different Acts, Schemes and programs on Environment Awareness

Unit - 1 Environment and Preservation

- 1.1 Meaning of environment
- 1.2 Concept of Environmental Education
- 1.3 Conservation of Natural Resources (Conservation of Water Land and Forests)

Unit - 2 Pollution: Problems, its causes and remedies

- 2.1 Global problems
  - 2.1.1 Greenhouse effect
  - 2.1.2 Ozone layer depletion
  - 2.1.3 Acid Rain
- 2.2 Regional problems
  - 2.2.1. Problem of salt penetration
  - 2.2.2. Earthquakes and Tsunamis
- 2.3 Functions of Pollution Control Board (State Level)

Unit - 3 Biodiversity

- 3.1 Relationship between Biodiversity and Environment
- 3.2 Threats to Biodiversity
- 3.3 Efforts for Biodiversity Preservation and Functions of Institution Working for it at State Level

Unit - 4 Environmental Education Curriculum and Environmental Conservation

- 4.1 Introduction to Environment Protection Act-1986
- 4.2 Introduction of National Green Tribunal
- 4.3 Awareness programs for environment protection for secondary school students

PE-7 ENVIRONMENT EDUCATION

યુનિટ - 1 પર્યાવરણ અને જાળવણી

- 1.1 પર્યાવરણ નો અર્થ
- 1.2 પર્યાવરણ શિક્ષણની વિભાવના
- 1.3 કુદરતી સ્ત્રોત ની જાળવણી (પાણી જમીન અને જંગલોની જાળવણી)

યુનિટ - 2 પ્રદૂષણ: સમસ્યાઓ તેના કારણો અને ઉપાયો

- 2.1 વૈશ્વિક સમસ્યાઓ
  - 2.1.1 ગ્રીન હાઉસ ઇફેક્ટ
  - 2.1.2 ઓઝોન પટમાં છિદ્રો
  - 2.1.3 એસિડ રેઈન
- 2.2 સ્થાનિક સમસ્યાઓ
  - 2.2.1 ક્ષાર પ્રવેશ ની સમસ્યા
  - 2.2.2 ધરતીકંપ અને સુનામી
- 2.3 પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડના કાર્યો (રાજ્ય સ્તરે)

યુનિટ - 3 જૈવિક વૈવિધ્ય

- 3.1 જૈવિક વૈવિધ્ય અને પર્યાવરણ વચ્ચેનો સંબંધ
- 3.2 જૈવિક વૈવિધ્ય પર ખતરો
- 3.3 જૈવિક વિવિધ સંરક્ષણ માટેના પ્રયાસો અને તે માટે કાર્યરત સંસ્થાઓ (ગુજરાત સ્તરે)

યુનિટ - 4 પર્યાવરણ શિક્ષણ અભ્યાસક્રમ અને પર્યાવરણ સંરક્ષણ

- 4.1 પર્યાવરણ સુરક્ષા અધિનિયમ-૧૯૮૬ નો પરિચય
- 4.2 National Green Tribunal નો પરિચય
- 4.3 માધ્યમિક શાળાના વિદ્યાર્થીઓ માટે પર્યાવરણ સંરક્ષણ માટે જાગૃતિના કાર્યક્રમો

PE-8 TEACHER AND LEARNER IN SOCIETY

Objectives To enable the prospective teachers:

- understand importance of national integration and cultural heritage
- Be familiar with constitutional values, rights and duties
- To understand role and responsibility of learner in education
- To understand role, responsibility and challenges in being a teacher
- To know the skills and role of teacher working in 21st century

Unit - 1   Learners and Nation

- 1.1   Concept of National Integration in India and its Importance
- 1.2   Constitutional Values, Rights and Duties
- 1.3   Pluralistic Society : Social, Cultural, Linguistic, Religious Diversity and Learners
- 1.4   Indian Cultural Heritage: Literature, Art - Architecture, and Fine Arts.

Unit - 2   Roles and Responsibilities of Learner

- 2.1   Developing responsible citizenship
- 2.2   Value Education - Meaning, concept and Importance
- 2.3   Ensuring cyber safety and security
- 2.4   Conflict, Peace and learner

Unit - 3 Teaching as Profession : Roles and Challenges

- 3.1   Teaching as a Profession: Indian and Western Perspectives and Characteristics
- 3.2   Teacher as an agent of the Social Change in the Society
- 3.3   Challenges in Teaching Profession
- 3.4   Real Life Stories of Effective Teachers (Any three famous/innovative teachers at respective district level)

Unit - 4   Being a Teacher in 21st Century

- 4.1   Characteristics of 21st Century Learners
- 4.2   Skills required in a 21st Century for Teachers
- 4.3   Code of Conduct of a Teacher
- 4.4   Roles of a Teacher in Online Education: A Paradigm Shift

PE-8 TEACHER AND LEARNER IN SOCIETY

યુનિટ - 1 અધ્યેતા અને રાષ્ટ્ર

- 1.1 ભારતમાં રાષ્ટ્રીય એક્યની સંકલ્પના અને તેનું મહત્વ
- 1.2 બંધારણીય મૂલ્યો હકો અને ફરજો
- 1.3 બહુલતાવાદી સમાજ : સામાજિક ,સાંસ્કૃતિક , ભાષાકીય, ધાર્મિક વૈવિધ્યતા અને અધ્યતાઓ
- 1.4 ભારતીય સાંસ્કૃતિક વારસો : સાહિત્ય , શિલ્પ - સ્થાપત્ય અને લલિત કલા

યુનિટ - 2 અધ્યેતાની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ

- 2.1 જવાબદાર નાગરિકત્વનો વિકાસ
- 2.2 મૂલ્ય શિક્ષણ - અર્થ , સંકલ્પના અને મહત્વ
- 2.3 સાચબર સલામતી અને સુરક્ષાનો સુનિશ્ચય
- 2.4 સંઘર્ષ, શાંતિ અને અધ્યેતા

યુનિટ - 3 શિક્ષણ એક વ્યવસાય : ભૂમિકા અને પડકારો

- 3.1 શિક્ષણ એક વ્યવસાય તરીકે: ભારતીય અને પશ્ચિમી પરિપ્રેક્ષ્ય અને લાક્ષણિકતાઓ
- 3.2 શિક્ષક સમાજમાં એક સામાજિક પરિવર્તનના કારક (એજન્ટ) તરીકે
- 3.3 શિક્ષણના વ્યવસાયના પડકારો
- 3.4 અસરકારક શિક્ષકની સાચી જીવન કથાઓ (સુસંગત જિલ્લા કક્ષાના કોઈપણ ત્રણ સુપ્રસિદ્ધ નવીનતાવાદી શિક્ષકો)

યુનિટ - 4 21 મી સદીના શિક્ષક તરીકે

- 4.1 21 મી સદીના અધ્યેતાઓની લાક્ષણિકતાઓ
- 4.2 21 મી સદીના શિક્ષક તરીકે આવશ્યક કૌશલ્યો
- 4.3 શિક્ષકોની વર્તનની આચારસંહિતા
- 4.4 ઓનલાઈન શિક્ષણમાં શિક્ષકની ભૂમિકા: આમૂલ

Framework for B.Ed. Course Semester -4 Internship					
Work to be done (evaluated by School personnel)			Assignment/Task/ Practical Work		
Title	Credit	Marks	Title	Credit	Marks
Maintenance of Log book*	1	15	Action Research	1	40
Bulletin Board*	1	15	Observation of a Teacher (preferably subject related teacher) (Assignment to be submitted in the form of a Report)	1	20
Assembly Programme*	1	40	Awareness Programme (Blood donation/ public Health/environment/consumer protection/civic Responsibilities etc) (Assignment to be submitted in the form of a Report)	1	20
Cultural Programme*	1	15	Preparation of School Report	1	20
Preparation of School Calendar*	1	15	Psychology Test	1	20
Study of Internal Evaluation of School Students *	1	15	Interview of a management authority/ Principal/ Supervisor/ Senior teacher (Assignment to be submitted in the form of a Report)	1	25
Co-curricular Activities*	1	15	Study of School Registers (Assignment to be submitted in the form of a Report)	1	50
Lessons (Total 10)	3	100			
Total	10	230		7	195

Note : Total Practical Work of 16 Weeks for 17 Credits. Total credit for semester - IV is 25
One Week for Instruction & Group Assignment

- Submissions with * mark indicates that the evaluation to be done by principal/mentor teacher/ concerned teacher of the school where the student teacher is doing internship.

B.ED. CONTENT SYLLABUS			
SCHOOL SUBJECT			
વિષય	સેમેસ્ટર -1	સેમેસ્ટર -2	સેમેસ્ટર -3
ગુજરાતી	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	WHOLE	WHOLE	UNIT 1 TO12
હિન્દી	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	WHOLE	WHOLE	UNIT 1 TO 12
સંસ્કૃત	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	WHOLE	WHOLE	UNIT 1 TO 10
અંગ્રેજી	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	WHOLE	WHOLE	UNIT - 1 TO 6 POEM - 1 & 2
ગણિત	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	UNIT- 2,3,6,8, 11,12,13	UNIT - 2,3,5,7,8, 9,11,14	UNIT - 2,4,6,7,10, 13,14
વિજ્ઞાન	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	UNIT - 1,3,4,5,6, 8,12,14,16	UNIT - 1,2,4,8,10, 11,13,14,16	UNIT- 2,4,5,7,9,12, 14,
ઇતિહાસ	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	UNIT - 1,2,3,4,5, 6,7,8,9,15,16,17	UNIT - 1,2,3,4,5,6,7, 8,15,16,17,18	UNIT - 1 TO 12
ભૂગોળ	ધોરણ -7	ધોરણ -8	ધોરણ -9
	UNIT- 10,11,12,13 14,18,19	UNIT - 9,10,11,12,13, 14, 19	UNIT - 13 TO 20
નામના મૂળતત્વો	ધોરણ -11	ધોરણ -11	ધોરણ -12
	વિભાગ -1	વિભાગ -2	વિભાગ -1
અર્થશાસ્ત્ર	ધોરણ -11	ધોરણ -12	ધોરણ -12
	WHOLE	UNIT - 1 TO 6	UNIT - 7 TO 11
વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન	ધોરણ -11	ધોરણ -12	ધોરણ -12
	WHOLE	UNIT - 1 TO 6	UNIT 7 TO 11
કમ્પ્યુટર	ધોરણ -9	ધોરણ -10	ધોરણ -11
	UNIT - 1,2,5,6,9, 11,13,14	UNIT - 1,2,5,7,9,10, 13,15	UNIT - 1,2,6,7,9,10 13

સૌરાષ્ટ્ર વિશ્વવિદ્યાલય, રાજકોટ

(Saurashtra University, Rajkot)

પાઠ આયોજન (Lesson Plan)

Enrollment no. _____ Date: _____

Name: _____

Name of the College: _____

Name of School: _____

Subject : _____ Standard : _____

Unit: _____

Method -1: _____ Method -2: _____

શૈક્ષણિક પ્રયુક્તિઓ

(Teaching Techniques)

અધ્યાપન સૂત્રો

(Maxims of Teaching)

શૈક્ષણિક પદ્ધતિ

(Teaching Methods)

શૈક્ષણિક સાધનો

(Teaching Aids)

સંદર્ભગ્રંથો (References):

વિદ્યાર્થીએ સંદર્ભ તરીકે પુસ્તકનો ઉપયોગ કર્યો હોય તો પુસ્તકનું નામ તથા તેના લેખક, પ્રકાશક અને પાના નંબરની વિગતો દર્શાવવી. જો ડીજિટલ કન્ટેન્ટ ઉપયોગમાં લીધેલ હોય તો તેની લીંક મુકવી.

અપેક્ષિત પૂર્વ જ્ઞાન

(Pre-Knowledge):

- પ્રત્યેક સામાન્ય હેતુ સામે વિષયવસ્તુ આધારિત વિશિષ્ટ હેતુઓ/અપેક્ષિત વર્તન પરિવર્તન તેના સામેના ખાનામાં દર્શાવવા.

સામાન્ય હેતુઓ (General Objectives)	વિશિષ્ટ હેતુઓ/અપેક્ષિત વર્તન પરિવર્તન (Specific Objective/Expected Behavioural Changes)
૧. જ્ઞાન (Knowledge)	૧.૧ ૧.૨ ૧.૩
૨. સમજ/અર્થગ્રહણ (Understanding/ Comprehension)	૨.૧ ૨.૨ ૨.૩

3. ୱପଯୋଗନ (Application)	3.1 3.2 3.3
୪. କୌଶଲ୍ୟ/ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି (Skill/ Expressions)	୪.1 ୪.2 ୪.3

વિશિષ્ટ હેતુઓ (Specific Objectives)	શૈક્ષણિક મુદ્દાઓ: (Teaching Point)
પૂર્વજ્ઞાન તપાસ (Set Induction)	
હેતુ કથન (Statement of Aim)	
વિષયવસ્તુ નિરૂપણ (Presentation / Discussion)	

શિક્ષકની પ્રવૃત્તિ (Teacher's Activities)	વિદ્યાર્થીની પ્રવૃત્તિ (Pupil's Activities)

કૃલક નોંધ (Black Board Work)

મૂલ્યાંકન

(Evaluation): મૂલ્યાંકન માટેના પ્રશ્ન/કલમની સામે તે કયા હેતુનું મૂલ્યાંકન કરે છે તે તથા તેના ગુણુ દર્શાવવા.

સ્વાધ્યાય

(Assignment) :

નિરીક્ષકની નોંધ/ અવલોકન (Supervisor's Report/Observations):

તારીખ(Date) : _____ **પરીક્ષક ની સહી (Sign of the Examiner):** _____

બી.એડ્. પ્રશ્નપત્ર માળખું

(૭૦ ગુણ)

પ્ર.૧.	નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો. (દરેકના ૧ ગુણ)	ગુણ - ૧૦
પ્ર.૨.	નીચેના પ્રશ્નોના એકવાક્યમાં જવાબ આપો. (દરેકના ૧ ગુણ)	ગુણ - ૧૦
પ્ર.૩.	નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૧૨ માંથી ૧૦) (દરેકના ૨ ગુણ)	ગુણ - ૨૦
પ્ર.૪.	નીચેના ૭ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ૫ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (દરેકના ૩ ગુણ)	ગુણ - ૧૫
પ્ર.૫	નીચેના ૫ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ૩ પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર આપો. (દરેકના ૫)	ગુણ - ૧૫

કુલ ગુણ - ૭૦

બી.એડ્. પ્રશ્નપત્ર માળખું

(૩૫ ગુણ)

પ્ર.૧.	નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો. (દરેકના ૧ ગુણ)	ગુણ - ૫
પ્ર.૨.	નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો.(દરેકના ૧ ગુણ)	ગુણ - ૫
પ્ર.૩.	નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૭ માંથી ૫) (દરેકના ૨ ગુણ)	ગુણ - ૧૦
પ્ર.૪.	નીચેના # પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ૫ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (દરેકના ૩ ગુણ)	ગુણ - ૧૫

કુલ ગુણ - ૩૫